

novi glas

magacin hrvatskoga akad. kluba

broj: 2
S 20,-
us \$ 1,50
din 25,-

lip. 1977

ljetu 9

DRUGI DEL

POSZTILE, TO YESZT, LE,
TNI DELI EVANYELIOV, KISZB
od Vazma zatsanssi, clari do priffashtya otsia
to ù Czrikvi vsřaku Nedillu tsu: Latinšč,
kim yazikom ištumatseni škrozi pots,
tovanoga musa Gosšpodina,
Ivana Brenczia.

POTLI NA HARVACZKI YAZIK

po Antonu Dalmatinu i Sztipanu Istrianinu obráčent.

SNEYE ŐKAZOM ZAYEDNO

Šentencziy i ricsi.

V. RATISPONI POLI IVA,

na Purgara Štampana, Vletu

M. D. LXVIII.

KI ILI KOJI JEZIK?

UPOZNAJTE BOLJE DOMOVINU VASIH PRELAKA

GEOGRAFIJA SR HRVATSKE

U ŠEST KNJIGA

SR HRVATSKA obrađena je u pet makroregija:

SREDIŠNJA HRVATSKA, Opći prikaz

SREDIŠNJA HRVATSKA, Regionalni prikaz

ISTOČNA HRVATSKA, Slavonija, Baranja i hrvatski dio Srijema

GORSKA HRVATSKA

SJEVERNO HRVATSKO PRIMORJE, Istra i Kvarner

JUŽNO HRVATSKO PRIMORJE, Dalmacija

Osim teksta u GEOGRAFIJI SR HRVATSKE vrlo su rječite brojne i sadržajne tablice, pregledni crteži i detaljni grafikoni.

U GEOGRAFIJI SR HRVATSKE, u našoj geografiji novost po svojoj koncepciji i obradi, zanimljivo gradivo naći će ne samo geografi već i svi oni koje zanimaju obilježja i razvitak SR Hrvatske. Cijena pojedine knjige je 125 d.

PRIRODNE ZNAMENITOSTI HRVATSKE

Priroda je malo gdje na tako malenom području pružila toliko bogatstvo kao u Hrvatskoj. Čini se katkada kao da je svemoćna ruka prirode u stvaralačkom zanosu prosula nad hrvatskim prostorima sve svoje bogatstvo i ljepotu koja kulminira u obilju suprotnosti od kojih čovjeku zastaje dah.

Ova lijepa knjiga koju su napisali istinski ljubitelji prirode, a koja je popraćena impresivnim fotografijama, svojim sadržajem i namjenom pomaze realizaciju jednog od osnovnih zadataka nastave prirodnih znanosti uopće: shvaćanje zakonitosti prirodne ravnoteže i uloge čovjeka u trajnom čuvanju prirodnih bogatstva i iskorištavanju prirode u granicama koje neće ugroziti njezin, a time i naš opstanak. Cijena knjige je 100 d.

Knjige se mogu naručiti kod Hrvatskog akademskog kluba, 1040 Wien, Schwindgasse 14 ili izravno kod izdavača.

Izdavačko poduzeće
»ŠKOLSKA KNJIGA«
Masarykova 28
41001 Zagreb. p. p. 1039

NOVI GLAS INTERN

Dragi štitelji!

Ćutim se kao da bi bio zabludio, negde "va bakonjskoj" naših harvatskih jezika - ili jezikov? - tako da sam se morao skrbiti za orijentaciju.

Da postavim naše hrvatske jezike na diskusiju je bila dakle potriboća - nikako ne gizdost - imati jedan normiran, nama odgovarajuć, jezik za informativnu žurnalističku djelatnost, primerno u okviru Novoga Glasa.

Predstavio sam si da se svi zainteresirani štitelji, u prvom redu ali kompetentni ljudi ča su na primjer slavisti, ostali lingvisti, učitelji, pisци i - još jednoč- svi drugi na problemu normiranja jezika zainteresirani ljudi, bavidu s ovim problemom, da bi njev stav izrekli, napisali i na Novi Glas poslali, da bi onda mogli sve aspekte pregledat, prioritete stavit i u jednoj skupnoj diskusiji u prostorija HAK-a daljne korake riješenja napravit.

Problem "naših jezika" se je i u Novom Glasu već dva puta (A. Jembrih, NG mai/1974: "Zašto Gradišćansko-hrvatski književni jezik i što je to" i R. Štefanić, NG okt./1974: "Hic et nunc!") nagrizao, tako da mislim, da je danas stara dob, da se najde kroz skupno djelovanje optimalni rezultat.

Neka se diskutiraju sve točke, koje je navodio dr.N. Benčić u uvodnom članku, neka se kritiziraju navodjene točke i već objelodanjeni članci o jeziku. Pišite k ovoj veoma važnoj problematiki Vašu misao:pojedininim točkam,svim točkam, ili ako imate nove aspekte, navodite je.

Mi trebamo za naše novine i naša jezična izdanja jednu opću obveznu uputu, ili gramatiku, koju se onda znamo konačno naučiti, da znamo efikasnije djelati. Dosada imamo damar (tohuvaohu), ki od dana do dana raste.

U NG-u sam pokusio malu uredbu načinjit. U velikom zadijavam članke i prinose u feljtonističke i u informativne. U feljtonističkom dijelu ostavljam piscu potpunu slobodu: kakov jezik, kakov oblik, i drugo. Kao ekstremna pijelda neka nam služi prinos našega najmladjega pisca: "Bil sam na misecu", kade smo svisno tako pisali, "kako se govori" - s diftongi i drugimi, ako čete, nepristojnošćami.

Poteškoće nam načinja jezik za informativne članke. Neznamo, ki ili koji jezik da upotribljavamo.

U obliku se je riješenje našlo: informativne članke pišemo u dvi (ili više) stupci, feljtonističke prinose preko cijele strane. Posebna riješenja oblika za članke, koji se odvojavaju i koji se neznadu zadiliti u ovaj koncept, su moguća ali nisu mjerodavna.

Ja još jednoč apeliram na Vas, dragi štitelji, da nam pišete Vaše mišljenje k jeziku i pojedininim ili svim u uvodnom članku navodenim točkama.

franjo bauer

Na naslovnoj strani:
POSTILA - drugi dio prve
štampane knjige za Gradišćanske Hrvate iz god.
1568. (Danas u Licejnoj
knjižnici u Bratislavi).
Knjigu je pronašao prof.
Zvonimir Bartolić iz Čakovca.

1234567890123456789012345

IMPRESSUM

vlasnik, nakladnik, izdavač - eigentümer, herausgeber, verleger:

hrvatski akademski klub - kroat. akademikerklub

schwindgasse 14
1040 wien/beč

odgovorni urednik - verantwortlicher redakteur:

franjo bauer

redakcija:

silvija berlaković, jure čenar, gerhard emrich, ernst a. grandits, tibi jugović, tili perušić, vera perušić, angelika semeliker, irena varga, joško vlašić, ljuba wild

layout:

jure čenar, irena kerstinger

snimke: manfred mörk

mišljenje piscev se ne mora slagat mišljenjem redakcije

banka: e.ö.spc. 004-05426

tisak - druck:

offsetschnelldruck anton riegelnik, feistmantel - strasse 4 1180 wien

AUTORI

Nikola BENČIĆ dr., rođj. 12. 10. 1938. u Velikoj Nardi (Ugarska). Promovirao u Beču na slavistici 63. ljeta (disertacija o Miloradiću).

Prof. iz povijesti. Podučava u ORG-u i pedagoškoj akademiji u željeznu.

Prinosi u ovom NG-u: "Uvod u diskusiju: ki ili koji jezik?" i "Naš najdragocjeniji jezik - naš jezik"

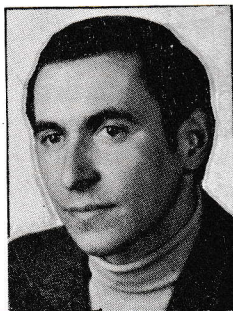
Margaretha MIKULA, rođj. 9. 2. 1952. l.j. u Novom Selu. Maturirala u Bruck a.d. Leitha, Dolnja Austrija. Studij na Bečkom Sveučilištu/Dolmetsch-Institut: srpskohrvatski i engleski.

Napisala: "ARENA: Bečka kulturna revolucija - povijesna iz 101 noći"

Alojz JEMBRIH, rođj. 11. 6. 1947. u Varaždinu, maturirao u Zagrebu. Od '70. redoviti student slavistike i povijesti umjetnosti na filozofskom fakultetu na bečkom sveučilištu. Sada apsolvent, odobrana i primljena mu

disertacija o Antunu Vramcu (1538 - 1587). Dugogodišnji suradnik Novoga Glasa.

Prinosi: "In memoriam dr. V. Žgancu" i "Pjesmičko djelo Vladimira Nazora".

Ewald HÖLD, rođj. 18. 9. 1954. u Uzlopu. Matura u Matrštofu. Studira medicinu u Beču. Napisao: "Kifatoš"

Mate PALATIN, učitelj glavne škole u Velikom Borištofu.

Prinos: "Hura Hrvati smo!? - Nemar u potrebi našega jezika"

Robert MILANOVIĆ, rođj. 8. 10. 1961. u Velikom Borištofu. On je naš najmladji pisac.

Pisao je "BIL SAM NA MISECI"

Franjo GROZAJ, rođj. 18. 11. 1938. u Hrvatskom Zagorju, kod Krapine. Gimnazija u Zagrebu. Od 1958. studij teologije u Djakovu. 1969. redenje za diakona. Od '74. farnik u Čembi i Čajti.

Pisao je "OGANJ"

SADRŽAJ - INHALT

KI ILI KOJI JEZIK	
Uvod u diskusiju	11
Naš najdragocjeniji jezik - naš jezik	12
Hura Hrvati smo	17
NASTAVAK DOKUMENTACIJE	7
RAZMOTANO: K.P.G.H.	20
ARENA - BEČKA KULTURNA REVOLUCIJA	25
PJESNIČKO DJELO NAZORA	22
KIFATOS	34
IN MEMORIAM: DR. ŽGANEC	33
THE BREW: IZDALI PLOČU	29
THE TREND	37
AUF ZEHENSPITZEN	6
INTERVJU S DR. GEOŠIĆEM	19
GANJKA	28
KOD VOJSKE	15
OGANJ	30
BIL SAM NA MISECI	36
NOVI GLAS INTERN IMPRESUM	3
PISMA ŠTITELJEV	4
AUTORI	5
LIRIKA	
Ivica Jembrih	10
Alojz Jembrih	18, 27
Ewald Höld	35

Auf Zehenspitzen

Es erscheint mir eine Tatsache, daß sowohl der Verlauf, als auch die - voraussehbaren - Ergebnisse der jüngsten Volkszählung alle an der Diskussion der Minderheitenfrage beteiligten Gruppierungen in ihrer Dynamik und in ihren Aktivitäten zunächst gestoppt haben. Dies trifft vor allem auf das Burgenland und die dortigen Kontrahenten zu.

Es dauerte immerhin vier Monate ehe sich die aus der Volkszählung als eindeutiger Verlierer hervorgegangene Gruppe um den Bürgermeister Robak zu ihrer nächsten Aktivität aufraffte: durch den Nachweis ihres nicht vorhandenen Rückhaltes im Volk politisch absolut in Frage gestellt, versucht sie durch Konstituierung als Verein sich einerseits in der Institution des Volksgruppenbeirates zu verankern und sich andererseits einen breiten Stammplatz am Futtertrog der zu erwartenden Subventionen zu sichern. Eine sich selbst kürende Funktionärsclique blickt somit als politische Leiche einem vergnügten und munteren Leben entgegen. Ein wahrer Leckerbissen des "political way of life" made in Austria. Prädikat: kabarettreif. Etwa nach dem Motto "Den Gegner stets im Auge" - wenn auch nur von hinten - und der obligaten Verspätung reagiert der Kroatische Kulturverein schon fünf Monate nach der Volkszählung: man ist empört.

Denn nun hat sich bestätigt, was man natürlich schon immer gewußt hat (wer wagt es zu zweifeln?): dieser Robak ist doch nicht umzubringen. Er ist imstande, bar jeder Schamesröte - etwa der Volkszählungsergebnisse wegen - aus der braunen Kluft flugs in den Frack zu schlüpfen und diskret die Hand aufzuhalten. Natürlich die linke, denn die rechte braucht man um unserem Willy bei Empfängen die Hand zu schütteln oder aber um sie fallweise gegen den Kulturverein zu heben. Und den Kulturverein plagt das Gewissen: Soll man jetzt trotzdem oder soll man doch nicht? Optimisten glauben, daß die Entscheidung noch bis Ende 1978 fallen wird.

Der Kroatische Akademikerklub wieder blickt mit philosophischer Gelassenheit auf die Szene. Wozu sich aufregen? Wozu etwas tun? Etwa ein bißchen den Horizont weiten? Das ist nicht notwendig. Es gibz ja berühmte Vorbilder. Hat nicht dieser Diogenes tagaus, tagein nur in einem Faß

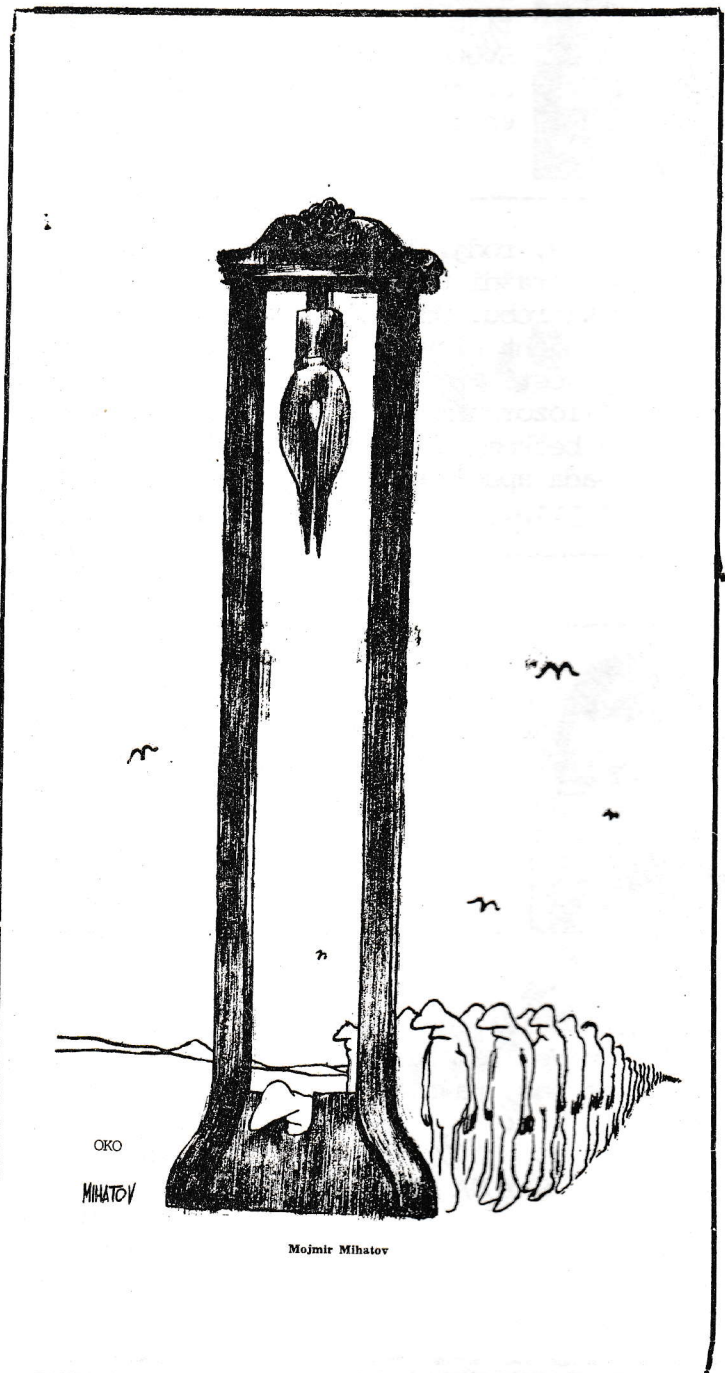
gelegen und nichts getan? Und ist auch berühmt geworden. Na also.

Für interessierte Mitglieder des Akademikerklubs abschließend noch ein kleiner Vorschlag:

- 1) Abenteuerlustige in die Diskothek
- 2) Hobbydiskutierer und sonstige Leute ohne Profil bleiben (als Staffage).
- 3) Pessimisten stimmen ab sofort ihre Besuchsfrequenz mit dem Biorhythmus ab
- 4) Kritische und Aufgeweckte treten aus
- 5) Der Rest bleibt und tut endlich wieder etwas.

Aber dann tut sich vielleicht wieder gar nichts.

Ihr Stehplatzbesucher

Nastavak dokumentacije o brojidbi

Se je statistični genocid ugodao?

Od 71.g. do 76.g. uništila je Austrija -po brojidbi - oko 90% Hrvatov u Gradišću, tako nas sada ima samo 1,1 % od ostalog stanovništva.

Po brojidbi bi nebi bilo u 50 hrvatskih sel još ni duplo toliko ljudi kao u 5 madjarski sel!

To još i najnimškiji naivac ne more vjerovat.

"Wichtig waren ja nur die Ergebnisse von Kärnten. Um ehrlich zu sein, ich habe mich auch gar nicht mehr darum gekümmert." Tako sam mogao od jednoga činovnika u "Bundesverfassungsdienst-u" - neću ga imenovat -

čuti, kad sam tražio rezultate brojidbe iz Gradišća. Ja rezultate onda nisam bio do-
stao. (Više komentara ovde nije potribno.)

Ali ipak su zanimljivi ovi broji. Tako se da na primjer s njimi jako fajno žongli -
rati. (Gledajmo samo na političku pozornicu u Koruškoj: LHJ Wagner kao akrobat -
schööön braun!)

Life is a cabaret. A politika stopr!

Samo: nije bila ova igra malo pre skupa?

Nebi bili mogli te broje iz neke druge statistike - iz tretog rajha? - doznat?

Ili si je nakockat?

S
E
L
A

I	II	IIIa IIIb	IV	V	VIa VIb	VIIa VIIb	VIII	IX	X
Novo Selo	694	39 5,6	-	39	32 4,6	7 1,0	-	-	-
Gijeca	2190	469 21,4	1	468	416 19	40 1,8	1	10	1
Bijelo Selo	944	427 45,2	6	421	302 32	116 12,3	1	1	1
Pandrof	2317	606 26,1	5	601	495 21,3	95 4,1	1	9	1
Željezno	8.294	3.343 40,3	11	3332	3077 37,1	113 1,4	6	126	10
Vorištan	2225	1614 72,5	8	1606	1429 64,2	168 7,5	-	3	6
Klimpuh	1170	709 60,6	12	697	647 55,3	50 4,3	-	-	--
Uzlop	1211	395 32,6	6	389	342 28,2	38 3,14	-	5	4
Cindrof	2401	1783 74,3	20	1763	1546 64,4	206 8,6	-	8	3
Cogrštof	819	412 50,3	10	402	342 41,7	60 7,3	-	-	-
Štikapron + Celindof	1883	1207 64,1	15	1192	1068 56,7	114 6,05	2	7	1
Trajštof	1287	408 31,7	1	407	270 20,9	134 10,4	-	3	-
Prodrštof	1664	629 37,8	3	626	531 31,9	93 5,6	-	2	-
Pajngrt	856	574 67	21	553	471 55	82 9,6	-	-	-
Rasporak	1166	855 73,3	14	841	748 64,1	91 7,8	-	1	1
Otava	678	98 14,5	2	96	68 10	26 3,8	-	1	1
Cikleš	1075	501 46,6	-	501	468 43,5	32 2,9	-	1	-

S
J
E
V
E
R
N
O

G
R
A
D
I
Š
Ć
E

Pinkovac	1050	184 17,5	4	180	115 10,9	65 6,2	- - -
Žamar	226	133 58,8	-	133	82 36,3	51 22,5	- -- -
Nova Gora	925	485 52,4	16	496	387 41,8	76 8,2	1 - 5
Veliki Medveš	352	103 29,3	-	103	96 27,3	7 1,9	- - -
Hakerberg	415	168 40,5	1	167	135 32,5	32 7,7	- - -
Santalek	2473	663 26,8	2	660	642 25,9	11 0,4	- 7 -
Stinjaki	1310	694 52,9	22	672	514 39,2	143 10,9	3 1 11
Stari Hodaš	207	92 44,4	1	91	76 36,7	14 6,8	- - 1
Hrvatski Cikljin	227	159 70	6	153	31 13,6	121 53,3	- 1 -
Vinciet	463	96 20,7	1	95	67 14,5	28 6	- - -
Čajta	543	17 3,1	+	+	+	+	+ + +
Čemba	384	55 14,3	1	54	5 1,3	49 12,8	- - -
Ključarevac	70	-	-	-	-	-	- - -
Marof	122	64 52,5	1	63	55 45,1	8 6,5	- - -
Podgorje	171	48 28,1	1	47	38 22,2	9 5,3	- - -
Poljanci	88	36 40,9	-	36	32 36,4	4 4,5	- - -
Rauhriegel+ Širokane	78	11 14,1	+	+	+	+	+ + +
Rupišće	107	47 43,9	-	47	38 35,5	9 8,4	- - -
Bandol	196	21 10,7	+	+	+	+	+ + +
Sabara	271	57 21	-	57	53 19,5	4 1,5	- - -

Napomene:

Ima ali i dobre strane: sada na primjer znamo koliko stanovnikov imamo u Austriji, u Gradišću, u Beči, Šuševi i drugdir. Naši učitelji se sigurno veselu, kad imaju sada podloge za "Heimatkunde". Podloge ke si je dala Austrija ča stat. Oni sada već važu i su istinitiji. Zadnji stav! Bez dvojbe: Austria is up to date! Samo s državnim ugovorom ima poteškoće.

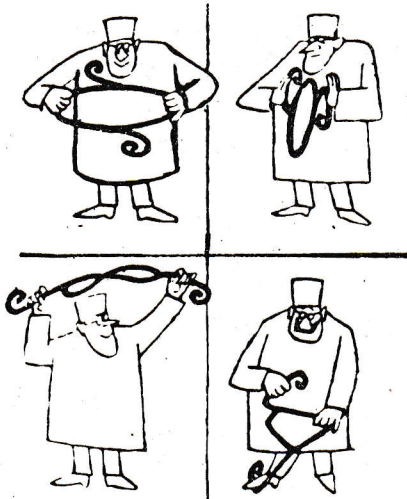
Za upotribovat u namjernom smislu vi broji nisu. Ali jako dobro se vidi, kamo zec biži. U seli s uplivom asimilantov ("wo die Schwindlichensucht grassiert") je bio velik dio stanovništva na brojidbi. I zaista

- I....selo, grad, kotar, zemlja
- II...pravo glasanja
- III..predani glasi
- IV...nevaljajući glasi
- V....valjajući glasi
- VI...nimški
- VII..hrvatski
- VIII slovenski
- IX...mađjarski
- X....drugi

- a..apsolutno
- b..u procenti

U seli kade se je manje od 30 glasov predalo se nisu izkazali rezultati (+).

Frakanava	544	62	2	60	27	33	-	-	-
		11,4			4,9	6,0			
Mučindrof	216	105	-	105	75	29	-	1	-
		48,6			34,7	13,4			
Prvane	161	47	1	46	22	24	-	-	-
		29,2			13,6	14,9			
Dolnja Pulja	554	100	3	97	72	24	1	-	-
		18			13	4,3			
Veliki Borištof	730	28	+	+	+	+	+	+	+
		3,8							
Mali Borištof	647	153	6	147	115	32	-	-	-
		23,6			17,8	4,9			
Šuševu	510	69	-	69	61	8	-	-	-
		13,5			11,9	1,6			
Longitolj	116	28	+	+	+	+	+	+	+
		24,1							
Gerištof	542	145	7	138	106	32	-	-	-
		26,7			19,5	5,9			
Mjenovo	523	3	+	+	+	+	+	+	+
		0,57							
Filež	1009	109	3	106	60	43	1	2	-
		10,8			5,9	4,3			
Kalištof	654	503	3	500	447	53	-	-	-
		76,9			68,3	8,1			
Bajngrob	456	346	3	343	238	104	-	1	-
		75,8			52,2	22,8			

su bez kritike glasovali da su nimi, pardon nimci. (Ja naime ne morem vjerovat, da se zna jedan Hrvat tako dobro nimški naučit, da uzato zaboravi hrvatski. A to u peti leti!)

Kao Austrijance bi nas moralo bit sram da namjesto slabomu pomoć mi njega još statistično ričemo. Pred tudjincem imam zgorvor da sam ja on koga Austrija diskriminira. Ali sakomu nije dano da igra ulogu mučenika. Izvan toga voli svaki biti doma priznat. Topografski natpisi su samo simbol priznanja i kao točka na i isto tako važni kao i baza: čuvarnice, škole, radio-emisije, službeni jezik i dr.

K O T A R I

Niuzalj	48060	5948	18	5930	5487	288	11	131	13
		12,4			11,4	0,6			
Željezno	33093	11703	86	11617	10614	903	9	69	22
		35,4			32,1	2,7			
Matrštof	33340	8727	49	8678	8323	290	7	45	13
		26,2			24,9	0,87			
Gornja Pulja	39817	12937	47	12890	11997	492	18	370	13
		32,5			30,1	1,2		0,93	
Borta	52983	14635	34	14601	13165	377	11	1026	22
		27,6			24,8	0,7		1,9	
Güssing	28420	9730	63	9667	9125	466	13	35	28
		34,2			32,1	1,64			
Jennersdorf	18554	4543	16	4527	4484	8	10	18	7
		24,5			24,16				

Z E M L J E

I	II	IIIa IIIb	Va Vb	VIa VIb	VIIa VIIb	VIIIa VIIIb	IXa IXb	Xa Xb
Austrija	7.212.796.	1.923.225	1.911.030	1.870.016	7.619	13.283	6.438	13.674
		26,7	26,5	25,9	0,1	0,18	0,09	0,19
Gradišće	266.429	72.969	72.642	67.642	2.946	87	1.838	129
		27,4	27,3	25,4	1,1	0,03	0,7	0,05
Koruška	522.172	451.178	444.858	438.542	626	3.941	336	1.413
		86,4	85,2	83,98	0,12	0,75	0,06	0,27
Dolnja Austrija	1.371.646	332.947	331.746	327.977	739	921	705	1.404
		24,3	24,18	23,9	0,05	0,067	0,05	0,1
Gornja Austrija	1.196.305	245.409	244.660	241.620	641	860	413	1.126
		20,5	20,45	20,2	0,05	0,07	0,03	0,09
Solnograd	406.974	75.616	75.391	74.265	156	499	136	335
		18,58	18,52	18,25	0,038	0,12	0,033	0,08
Štajerska	1.178.773	305.126	304.050	299.931	762	1.831	481	1.045
		25,88	25,79	25,44	0,06	0,15	0,04	0,088
Tirol	534.394	47.287	47.106	46.267	88	258	124	369
		8,85	8,81	8,66	0,016	0,048	0,023	0,046
Vorarlberg	260.858	13.199	13.168	12.802	31	139	76	120
		5,06	5,048	4,9	0,012	0,05	0,029	0,046
Beč	1.475.245	379.494	377.409	360.970	1.630	4.747	2.329	7.733
		25,7	25,58	24,47	0,11	0,32	0,16	0,52

MOJ NAROD U SVIJETU

Ivica Jembrih

Kad veće pritvori brežuljke
i kad posljednji glas zvona javlja:
Nebo duboko kao svijet,
glas pun kao kor...

Svjetlo sa tih brežuljaka
po stazama poput vode teče
i smiruje se u duši mora
gdje drukčije šumi vjetar gora.

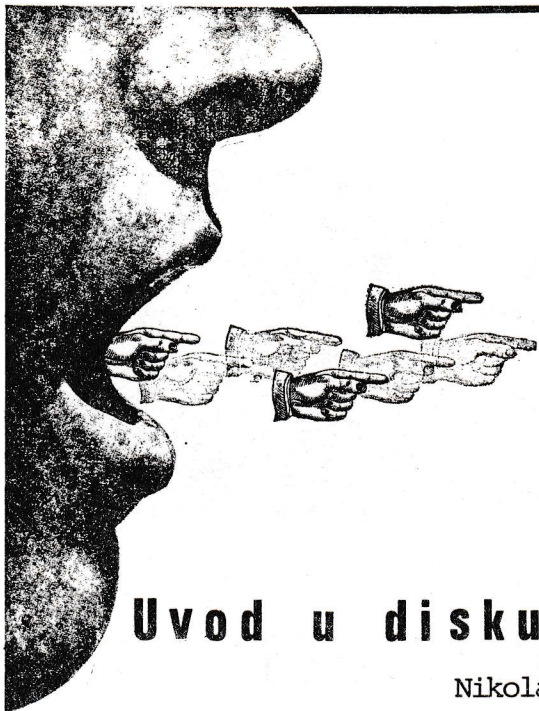
A srce isto kuca -
misao ga jedna tjera.
Tajne suze tako su čiste
k'o dijete kad spava.

A djeca smo tamo bili
kuda starost uvijek sili,
gdje u zidu je greda
i gdje hrast i breza isčupati se neda.

A vrijeme nema leđja,
za sobom se ne okreće;
mi ljudi žmireći došli bismo preko medja
gdje brat brata susreće.

Narode moj,
ako ti i bijeli kruh
daruje groblje
za vječno ime zemlje
nemoj biti nigdje roblje!

Iz zbirke "Spoved zemlje", Čakovec 1973.,
str. 19., iz kajkavskog preveo A. Jembrih

KI ILI KOJI

JEZIK ?

Uvod u diskusiju

Nikola BENČIĆ

Zanimljivo je to pri nas, pitanje jezika, a i pitanje kako se ljudi dobiju za jedan članak ili za ki drugi posao u našem narodnom pitanju. Kad sam zadnji broj NG-a ispravio (zbog nedopustljivih germanizmov) i poslao najzad odmah je urednik NG-a povezo svoju zahvalu sa prošnjom, da napišem o gradišćanskom jeziku ili jeziki ?? članak, u kom bi se morala rasvititi ta problematika. Med tim moram studentom HAK-a reć da bi bila pretirana gizdost misliti, tek sada se počinje razmišljati o našem jeziku. Naši ljudi su si o tom našem najdragocjenijem kinču već prik sto ljet razbijali glavu i iskali pute i mogućnosti. I bilo je dosta dobrih rješenjev i idejov ali te su se razbile većinom tako da je mladina izgubila nit i vezu sa jezičnom problematikom ili pak je otpor, nepovjerenje, čak mržnja protiv njih bila tako velika da su se i napredni redi počeli cipati i ruždjiti, došlo je do denunciranja, počrnjenja pri viši nadležni oblasti i tako je punokrat napušćeno dosljedno unapredjivanje našega jezika. Zaslipljeno su mahali kolcem oni ki su kanili potpuno ostati kod stare jezične forme a kamenjem su hitali najzad oni, ki su kanili malo naprednije pisati i zacipiti " otčenu kitu" (kod Miloradić zove naš jezik) na stablo na koje i sliši, da se ne osuši.

Ne može se u jednom članku pokazati na sve aspekte i analizirati tu kompliciranu i eksplozivnu problematiku. Zato ovaj članak more služiti samo kao teoretični uvod u točniju, dublju, znanstvenu od emocijov očišćenu problematiku. Triznom gla-

vom se mora pregledati ta materija i triznom glavom i srcem odlučiti za ono ča bi našem narodu bilo najbolje.

Mislim da bi se tematika u glavnom morala rasčistiti po aspekti:

- 1) Da li moremo ostati pri starom jeziku,
 - a) do 1948 ili
 - b) pri jeziku ki se upotrebljava od 1948
 - c) drugo, novo rješenje
- 2) Uloga majke, škole, u jeziku, pak poškolsko gajenje i razvijanje jezika
- 3) Samosvist u jeziku
- 4) Političke partije i hrvatski jezik
- 5) Društveno stanje i mjesto našega jezika
- 6) Nemar u upotrebi našega jezika
- 7) Koji put se predlaže za rješenje te problematike

Nedavno je Augustin Blazović napisao o toj problematiki u H.N. seriju člankov, ki se nažalost nisu nastavili i od nikoga posebno uptili. Tako je ta problematika na stranica H.N. zaspala, ufam se da to neće biti slučaj u NG-u.

ne štima. A još žalosnije je to, kad se ta problematika dosledno nasleđuje i od naših mladih akademičarov.

Razgledajte samo, koliko truda studenti mimškoga maternjega jezika ulažu u jezik. Koliko knjig oni pročitaju, romanov i stručnih - a koliko naši študenti. (Većinom ni pojma nemaju o tom ča je izdalo HŠTD na našem gradišćanskom jeziku, a kako bi-sve to prečitali bili, ma da bi to bilo najminimalnije ča bi za svoje jezično znanje učiniti mogli). A koliko jezičnih pitanjev se pretreslo? Čisti, pravilni jezik je jedina iskaznica naše kulture i narodnosti, zato je neodgovorno zanemariti jezik u tolikoj mjeri da se nezna ča je razlika između "moram" i "morem".

Neka se govoru po seli dijalekti, oni obogaćuju naš jezik, oni su bogati i friški izvor za jezik, ali za školu, crikvu, novine se mora najt norma, koja nas veže a ne dili. Mi u razvijanju našega jezika idemo od prije sto ljet u nekom cik - cak kurzu, neznamo ča kanimo, kamo kanimo. Nešto ni u redu, to osjećamo svi i zato je vrijeme da se analizira ov problem i naša jezična situacija, da se izrađu norme i prihvatljive obaveze za sve, da ne bude mogao svaki poravnati jezičnu normu tako kako ga je volja. U ovom pitanju bi se morali uzdignuti iznad našega slavnoga individualizma.

Nigdor nam neće od ramena zet ovo važno pitanje, samo mi sami si je moremo rije-

radost

...je zaista radost čitati

List za hrvatsku školsku mladinu u Gradišću

Istina, mi imamo i naše lijepe dijalekte, ali već je skrajnje vrime da se raščistu jezična pitanja. Danas smo tako daleko, da se Južnogradišćanac boji govoriti s Poljancem hrvatski, jer misli da će ga ta ismijati, i obratno. Čak susedna sela se ismihavaju, kako bi se pak moglo zahtijevati da si naši ljudi otvoru gupce u Hrvatskoj - ma da se točno zna da je naš jezik izrastao iz toga južnoga, hrvaćanskoga jezika.

šiti, a ča već štentamo tim već vrimena damo onim ki išću neg rove, školje i grudje u našem jeziku. Za rješenje toga pitanja trebamo istrajnost, dosljednost u učnji, u čišćenju od germanizmov i strpljenje, i ne samo srce već i pamet. Od srca ljubav, a od pameti znanje, dosljednost i kremenitu volju za svlađanje svih poteškoć.

novi glas

hrvatske novine

crikveni glasnik

kalendar

hrvatska štampa

kod vojske, 01. 03. 1977.

Dragi Redaktez!

Prosio si me da Ti pišem kako mi ide kod vojske. Sprobirat ću, ali nisam si čisto siguran da će s ovoga pisma ča spametnoga nastat. Bojim se da će sama zdjalavost i lūdarija van dojt. Ali nikako ne tako velika kot ju je Lū - naš najveći špis - skupasdraral. Zač samo zdjalavost i lūdarija? No, kad mi od 03.01.1977. početo pamet stoji. To je točno dan kad sam ajnrupal. Od toga datuma, točno u 00.00 uri sam soldat a moji moženi su na urlapi.

Prvo ča su mi zapovidali je odučiti se misliti. To znaju bolje konji. Ti da imaju veće glave neg ja. Čini mi se ali, da ovde nijedan ne misli. Zadnji vojni konj je, mislim -bedavost! Ja ne mislim, nego štimam - zadnji vojni konj je ada veljek po prvom boju crknuo. Prez da si je premislio ki će sada na njega mjestu misliti. Ali imaju znamda generali veće glave nek konji? Ja još nijednoga nisam vidio. Generala mislim. Aj, ja si ništ već ne mislim!

Kako mi ide, kaniš znat. No, jako blatno. NL132T. To znači: "Neue Lage: 132 Tage". Ovde kod vojske se sve pokrati. Na primjer je FnD Freitag nach Dienst, ili GÜPl - Gefechts-übungsplatz, a ImaA - Leck mich am A.

GÜPl me zna zaista vrijeda ImaA.

Štacioniran sam kod Ausb/FuRVKp/II/HTelR. Sam bi nebi bio simo našao. Ako me kaniš dojt poiskat, si moraš sam rastumačit ča ti hiroglifi značu. Da je moja pamet na urlapi sam Ti jur rekao. Skrb se sam. Ali doprimi mi vina i slanine. Suhoga kruha imam dost.

Dragi Urednik! Sinoć smo imali GD (=Gefechtsdienst). Ja sam bio nijepretelj i sam se morao s loze van doškuljat. Pak su va me na jednoč začeli striljat. Ali ja sve bliže prema njim najpr. Striljali su i striljali zis pukšon na EF (Einzelfeuer) pak kašnje i na DF (Dauerfeuer). Ali ništ nisu trefili. Nazadnje sam im bio čisto blizu tr sam va bunkr skočio i komandantu morao javit: "Herr Vzlt, Whm so und so meldet sich unverletzt vom Sturmloch zurück." Pak sam mu dao ruku, da bude mir međ nami. I zaista mi je obećao da

na me bedaka soundso nijedan već nesmi striljit.

Ali pri mojem Stl (Sturmlauf) sam si križice zakrenuo. Strašno me bude va hrptu. Bio sam kod sanijsa. Rekao mi je, da neka idem doktoru nutr. Jedna vrata na livo dalje. Ja tamo nutr zakrenutimi križi, a van sam došao s očalji. Još nikad nisam očalje pravao i nosio. Sada me križi i oči bolu. Svako slovo, ko Ti napišem mi veljek začne na papiru simo tr tamo plut. Jur se skoro plačem.

Drugačije mi ide dost dobro. Znam zač sam ovde i znam da je naša vojska potribna da brani domovinu. Doklje sam ja soldat znaš ada mirno spat. Ništ ti se ne more stat. Jer sva-ki nijepretelj će si dobro premislit je li će kroz našu zemlju skroz marširat ili ju bo-lje obajt. Jer s vakovimi soldati kot ja smo dost čvrsti. A direktno napast nas nijedan neće kad smo neutral i kad ništ nimamo. To je isto kot kad Ti dojdeš k nam domom tr naš Rolfi začne lajat. Ti bi bio dost jak tr bi ga mogao lahko po runjki žviznut. Ali se to splati? Bolje ukolo njega pojt i mira mu dat. Neka laje!

Tako i naša vojska mora znat dobro lajat. A to znamo. Ali, s Bogom svit, ako budemo mo-rali kadakoč i gristi. Sada moram završit. Jur je jako kasno a u 24.00 sati je Zapfen-streich.

Srdačno te pozdravlja

i skerišno salutira

Tvoj tovaruš

Whm Soundso.

čestitamo

JUŠIĆ Gabrijeli, koja je promovirala za doktora medicine

MATKOVIĆ Fricu na vjenčanju s Andjelkom KERSTINGER

PO
CIJELOM
SVITU
POZNATE
ZAPADNE
FIRME
PO
ISTOČNI
ZEMLJA
ZAŠTO???

+

Diskusija: ki ili koji jezik?

Mate PALATIN

Hura Hrvati smo!?

NEMAR U UPOTREBI NAŠEGA JEZIKA

Kod tzv. jezične brojidbe se pokazalo da se zapravo velik broj naših ljudi priznaje za Hrvate. Bilo na ta način da nisu išli na brojidbu jer su im to naše organizacije preporučile ili da su išli i priznali svoju narodnost odnosno glasali nevaljano. Sigurno je bilo i takovih ki su se dali zaslipiti i izdali svoju narodnost. No u velikom znamo biti s rezultatom ove brojidbe zadovoljni jer je dokazao da je većina našega naroda, kad ide za tako važno pitanje, ipak dala jasan odgovor. Svakako uzrok već da optimistično gledamo u budućnost, ali se s druge strani pitam da li je to dosta da se človik priznaje Hrvatom. I moj odgovor glasi: Ne!

Ovde mi se nudi jedna prispodoba: Koliki se danas priznaju za kršćane, pa crikva

ipak nije srićna jer velik dio tih ljudi ne živi po nauku crikve i kršćanske vjere. Ovde ada leži prava kriza u crikvi. Svi mi otvoreno priznajemo svoju pripadnost katolićanskoj crikvi, a spodobno postupamo i kad se pita za našu narodnost. To su za nas Hrvate svete stvari. No samo na papiru biti kršćan, to je premalo! To se mora pokazati i u životu. Ne željim se pobliže baviti pitanjem kako je mnogim pripadnikom katolićanske crikve slab vjerski život i kako mala pripravnost zalagati se za nje cilje. Ako prenosim to na našu narodnost, onda moram ustanoviti da se mnogi naši ljudi priznaju za Hrvate, ali da ne žive kao Hrvati jer si nisu svisni toga, da priznavanje svoje narodnosti donosi sa sobom i mnoge obaveze. Kako bi drugačije bilo moguće da su mnogi od nas; pa

ič HAK
ak
m. 9.5
govoř slova
K

Bivša i sadašnja novinarska izdanja Gradišćanskih Hrvata.

snimio: M.Mörk

i takovi ki se boru na istaknuti mjesti za naš narodni opstanak, a u svojem životu tako mlahavi i slabi u svojem hrvatstvu? Ovde leži prava kriza naše narodnosti. Šmišno bi bilo kad bih sada pokušio dati recept, ili slično kot ima crikva - zapovidi, kako mora človik živiti kao Hrvat. Ako ne samo priznajemo nego i ljubimo svoje, onda ćedu nam se naše dužnosti same od sebe pokazati u životu.

Znamo da obaveze i dužnosti rado rivamo od sebe jer njihovo ispunjavanje stoji mnogo truda i naprezanja. No jedno nam mora biti jasno: Ako željimo biti i ostati Hrvati, onda moramo cijeniti i naučiti svoj materinski jezik jer je jezik duša svakoga naroda. Mi Hrvati poznamo kulture mnogih narodov, naučimo lako druge jezike, ali svoj jezik zanemarujemo - on nam propada. Učenje svakoga jezika stoji truda, a mi za svoj materinski jezik nismo uvijek pripravnici preuzeti ta trud na sebe. Ča nam je naš materinski jezik tako malo vridan ili smo tako gizdavi i mislimo da je ono ča smo od majke ili u školi naučili dosta? Jedan od najboljih poznavaocev hrvatskoga jezika prof. Ljudevit Jonke kaže:

Oholica je onaj koji misli da u svojem materinskom jeziku ne treba dalje i neprestano učiti, kao i onaj koji misli da može po njem švrljati (umherstrolchen) kako on hoće.

Koliko mi po svojem materinskom jeziku švrljamo uzimajući nimške riči još i onda kada to nije potribno i samo zato kad smo prelijeni misliti, kad nam je tudje bliže i kad smo prekomotni bolje upoznati i naučiti svoj materinski jezik. Kako se znamo naruđati svakomu ki ne zna dobro nimški, ali kod svojega materinskoga jezika si moremo sve dopustiti i oprostiti. Geslo je: Važno da se razumimo.

Prva i najveća dužnost svakoga Hrvata bila bi ada: Cijeni, dobro upoznaj i nauči, čisto i rado govori svoj materinski jezik! Svaki ki ispuni tu dužnost, ostvario je potpuno svoje hrvatstvo. Samo takov človik imat će diboko ukorijenjenu narodnu svist i biti konzekventan kao Hrvat i u svojem životu. Kriza naše narodnosti samo je kriza našega jezika, i onoga časa, kad zabimo svoj jezik, prestali smo postojati i kao narod. Ili ćemo mi gradišćanski Hrvati i onda još vikati glasno: Hurra, mir san Krobotn!?

JA SAM NJEŽNOST ZA PJESAK TVOJIH IGARA

A. Jembrih

postani more,
ja sam svjetlost mjesečava
bijelog jarbola i
ljubav prvog susreta
ja sam nježnost za pjesak
tvojih igara i
uho ispod algi sijećanja
more
školjka za riječi i tišinu
ptica odgovora
more
disanje sam tvojeg prvog
predanja
plavi cvijet prvog dodira.

GGGG

cafe GLORIA

VI. JOSEF ART

WIEN 6. otto BAUERg. 26

tel. 57 42 04

INTERVJU

S DR. GEOŠIĆEM

NOVI GLAS: Klimpušci bili su jur svenek veselo i zabavno ljudstvo, ko je jur od zdavna poznato za njeve igrokaze. Igrali su u krčma i u starom farskom domu. Ali stopr kad ste Vi, gospodine farniče, začeli se baviti s učnjom igrokazov, su mogli Klimpušci još intenzivnije i redovito predstaviti igre na najvećoj i najlipšoj pozornici u Gradišću. Kade ležu polag Vašega mišljenja najveće teškoće hrvatskoga igrokaza?

GEOŠIĆ: Najveći problem hrvatskoga igrokaza u Gradišću je, da manjkaju kusići, ke u jednom selu ljudi predstaviti znaju i gledalce zanimaju. Mi u Gradišću tribamo najprije jednu knjižnicu za hrvatske igrokaze, kot sam to ur većputi razložio.

NG: Odakle uzmete Vi Vaše igrokaze?

GEOŠIĆ: Ja sam najveć igrov iz nimškoga jezika predjelal ili druge kratke hrvatske igrokaze izradil.

NG: S kimi igrami su imali Klimpušci najveće uspjehe?

GEOŠIĆ: Najveći uspjeh smo imali s velikimi vjerskimi igrokazi, ke se svako peto ljetu predstavu: FATIMA (1965), LURDSKA GOSPA (1970), RIBAR LJUDI (1975). Izmed drugim igrokazi nam se je najbolje ugodal LUMPACIVAGABUNDUS.

NG: Ada se ljudi više zanimaju za vjerske igre!

GEOŠIĆ: Mi Klimpušci imamo ta utisak, da si Hrvati volu gledati vesele igrokaze. Vjerski igrokazi se ugodaju najvećim djelom zato, ar nas hrvatski duhovniki potpiraju. Igrokazi ozbiljnim sadržajem su za nas riziko.

NG: Klimpuška pozornica je poznata da ima ne samo mnogo, nego isto tako i dobri glumcov, ki suradjuju pri igrokazi. Se stavu Klimpušci rado za predstave na raspolaganje?

GEOŠIĆ: Igrokazi u ovoj mjeri kot se Klimpuhi predstavu su samo mogući, ako se ne samo mladi, još u većem broju muži i žene na raspolaganje stavu. Nivo klimpuških igar se more samo onda obdržati ako se i na dalje sposobni muži, žene i mladina za igre oduševlju.

Čudaputi ali ležu poteškoće u tom, da mnogi igrači nimaju zbog njevoga zvanja vrimenta za probe.

NG: Po ki načeli izaberete i zadilite Vaše igrače?

GEOŠIĆ: Najvažnija načela polag ki izabere se:

1. sposobnost osobe,
2. pripravnost igrača.

NG: Kade ležu uzroki, da se Gradišćanski Hrvati, a osebujno Gradišćanska Hrvatska mladina se manje i manje zanimlje za hrvatske igrokaze?

GEOŠIĆ: Velika konkurencija za hrvatske igrokaze je televizija i druge mogućnosti za zabavu. Ali igrokaz igra čuda ozbiljniju ulogu u žitku jednoga naroda, osebujno jedne manjine. Zato je triba mnoga propaganda i dobra organizacija, da se ovako veliki igrokazi kao u Klimpuhu u idealnom i finacielnom pogledu isplatu. Narod se mora na to odgojit, da cijeni svoju hrvatsku kulturu.

NG: Kako vidite Vi kao inicijator i režiser klimpuških predstava, budućnost klimpuške pozornice?

GEOŠIĆ: U budućnosti će se samo onda znat u ovakovoj meri na klimpuškoj pozornici igrati, ako nas Gradišćanski Hrvati potpirali budu, ar k igrokazu je potribno troje: 1. gledalci
2. gledalci
3. gledalci.

Intervju vodila je Ljuba WILD

Razmotano:

K.P.G.H.

U toku diskusije o realiziranju člana 7 državnog ugovora takve partije i grupacije prevladaju u novinama i ostalim masovnim medija, koje se mogu osloniti na čvrstu organizaciju ili čije su izjave karakterizirane - bilo u obliku bilo u sadržaju-kvalitetom novosti ili senzacije. No ni prvo ni drugo ne valja za Komitet za prava Gradišćanskih Hrvata. Baš zato čini nam se važno i zanimljivo da predstavimo ovo društvo i njihove misli o današnjoj situaciji.

Nema sumnje, da je vrijeme zapažene aktivnosti Komiteta već prošlo. Dandanas, kada se pripravlja mnogo renomiranih kuhara i ljudi, koji sami sebe kao takve smatraju, da konačno dogotovu kašu, nema više mjesta u novina za ovako malo društvo. Ali je to zaista jedini uzrok za tišinu oko Komiteta? Ili se je ovo društvo naprosto preživjelo?

ma. Komitet odlučio je da demonstrira, baca letke i da agitira u jednom stilu, koji je neophodan za efikasnu manifestaciju političkog mišljenja.

Treba istaknuti da je tako Komitet postao pionir efikasnijeg informiranja javnosti o našem problemu i da je vjerojatno stimulirao ovim putem i kasniju djelatnost naših ostalih društva, a to pred svim HAK-a. Danas možemo konstatirati da je cilj probudjenja svijesti za manjinsku problematiku zaista dostignut, kako nam to kaže javna diskusija, posebna brojidba, utemeljenje savjeta za narodnosti itd.

Je Komitet sada uopće još potreban?

"Svakako." Kaže barem predsjednik Komiteta, Hubert Rešetarić. "Samo ciljevi, koje treba realizirati, promjenili su se."

...Komitet odlučio je da demonstrira, baca letke i da agitira u jednom stilu, koji je neophodan za efikasnu manifestaciju političkog mišljenja...

Ova misao nametne se pri rekapitulaciji kratke historije Komiteta. Društvo osnovano je u novembru 1972-e godine od nekoliko ljudi, kim se način ondašnje diskusije manjinskog problema nije dopadao. Osnivači bili su mišljenja, da aktivnost HKD-a, koja je u ono vrijeme u glavnom bila ograničena na oprezne izjave, nije bila dovoljna da razjasni političarom, gradišćanskim Hrvatima kao i ostalom stanovništvu prešnost proble-

"Sigurno, danas se raspravlja o manjinskom problemu, ali ako nastavimo ovako dalje, raspravljati ćemo mimo cilja!"

"Dobiti ćemo subvencije i savjet za narodnosti i neke druge, zapravo sekundarne stvari. Ali ona životna pitanja kao dječji vrt, škola i emisije neće se riješiti". "Da riješimo i ova pitanja moramo biti jači i složniji: "Ili malo jasnije: one grupe koje želje pozitivno ri-

ješenje ovih problema morat će više nego danas suradjevati.

Odnos Komiteta prema ostalim društvama

Odnos prema našim etabliranim društvama je najveća slabost Komiteta. Danas zapravo nema dovoljne komunikacije i odnosa prema HKD-u ili HAK-u. Nema ni međusobne informacije o aktivnošću ni ozbiljne suradnje. Kaže Rešetarić: "Ako zaista želimo ostvariti član 7 državnog ugovora ne možemo si više dozvoliti ovako velik manko volje na suradnju."

A što misli o "Vereinu...?"

"Mi moramo tražiti konfrontaciju s "Vereinom", jer u konfrontaciji "Verein" sam se diskvalificira kao zastupnik gradišćanskih Hrvata i nastane apsurdan." "Od političkih partija ne očekivamo si ništa" rezignirajući kaže Rešetarić. "A sigurno

i Jugoslavija mogla bi nas jače potpirati." Kao vrlo pozitivno smatra angažman katoličanske crkve.

Budući rad

Slično situaciji u god. 1972 Komitet misli, da je zapazio jedno široko neobradjeno polje. "Kod nas ima mnogo političko svijestnih i aktivnih ljudi, koji ali ne suradjuju, ar možda mislu da ih nitko ne želji ili treba. Težnost našeg budućeg rada moralo bi biti aktiviranje ovog potencijala. Moramo pozvati ove ljude na suradnju i ih uvjeriti da željimo i cijenimo njihov budući prinos. Samo neznam dali ćemo imati dosta snage da još počnemo ako ne prestane ova sadašnja izolacija...."

kvalitet brzina udobnost

quality speed comfort
DC-9

Za Jugoslaviju tokom cijele godine leti "JAT"

- tjedno 3 puta Beč - Beograd
- tjedno 2 puta Beč - Zagreb

u ljetnom periodu osim navedinih letova "JAT" leti direktno

- Beč - Dubrovnik - subotom
- Beč - Split - nedeljom

Za sve informacije, rezervacije i kupovinu karata se obratite na biro JUGOSLAVENSKOG AEROTRANSPORTA

JAT - 1010 WIEN, MAHLERSTR. 3, TEL.: 52 22 29, 52 22 53

PJESNIČKO DJELO VLADIMIRA NAZORA

Uoči 100. obljetnice rođenja Vladimira Nazora 1), jednog od najmarkantnijih hrvatskih pisaca prve polovine 20. stoljeća, pojavila se prošle godine (1976) u izdanju Školske knjige u Zagrebu vrlo vrijedna monografija: "Pjesničko djelo Vladimira Nazora" od dra Nedjeljka Mihanovića 2).

Autor nam je već 1972. dao neposredno naslutiti (kad je objavio bibliografiju o Vl. Nazoru koja iznosi 1200 bibliografskih jedinica), da će uskoro objelodaniti oveću knjigu o Nazoru. Takovu sretnu slutnju našli smo u riječima samog Mihanovića: "Bibliografija literature o Vladimiru Nazoru pruža vjeran kronološki pregled priloga i sliku gradiva o njegovu životu i djelu. Ovo literarno gradivo bibliografski je opširno i faktografski bogato, ali o njegovoj stvarnoj vrijednosti, o selekcioniranju i o književnokritičkom dometu moći će se kazati mjerodavni sud istom onđako ako nam je njegov pregled bibliografski prisutan" 3). A da je pak zaista dao mjerodavni sud o Vl. Nazoru, uvjerit ćemo se ako preda se uzmemo knjigu (17 x 24cm) tvrđog bijelog uveza od 200 strana.

Njezina razdioba slijedi doslovce njezin naslov, komponiran u 18 poglavlja podjeljenih opet na što veće, što manje odjeljke.

Da bismo upoznali Nazora: njegov sadržaj, stil i njegovu stvaralačku individualnost kojom je sve što je receptivno u njegovoj duši, i što je sam doživio i pretvorio u pjesničke vrijednosti, Mihanović nas poput fotografa akribijom zapažanja unutar djela, vodi iz poglavlja u poglavlje u kojima susrećemo čitavog Nazora.

I. Uvod (str. 3-7), II Periodizacija Nazorova stvaranja (str. 8-14), III. Pregled i prosudba kritičkih ocjena (str. 15-31), IV. Pod bremenom života (str. 32-42),

V. Svojestvo značaja (str. 43-50), VI. Nazor i hrvatska Moderna (str. 51-64), VII. Izvori nadahnuća (str. 65-74), VIII. Uzori i utjecaji (str. 75-81), IX. Lirika mitološko-legendarnih motiva (str. 82-96), X. Lirika povijesno-patriotskih motiva (str. 97-111), XI. Lirika ditirampsko-idilska (112-122), XII. Lirika intimno-mistična (str. 123-137), XIII. Lirika sa socijalnim pobudama (str. 138-140), XIV. Revitalizacija Nazorova stvaranja (str. 141-147), XV. Svojestva pjesničkog jezika (str. 148-163), XVI. Metrička struktura stiha (str. 164-173), XVII. Sustav varijanata i njihov odraz na Nazorovo stvaranje (str. 174-181), XVIII. Nazorovo mjesto u hrvatskoj lirici (str. 184-190).

Mihanović nam u uvodu knjige daje jasnu intenciju svojeg podhvata, ulazeći odmah u srž problema, jer "Nazorovo pjesničko djelo daje mnogo potvrda da se o njemu iznose najrazličitiji sudovi i mišljenja". Zato su "Različita vremena imala za (Nazorovu) poeziju i svoje raznolike pohvale i osporavanja. No uza svu obilnu kritičku literaturu, stvarna umjetnička vrijednost Nazorova lirskog djela ostala je nedovoljno selekcionirana i estetski određena, i ono je u svjetlu estetske analize ostajalo zasjenjeno ili nekim predsudama o poetičkim kategoriziranim zakonima umjet-

Vladimir Nazor

ničkog oblikovanja pjesničke riječi ili nekim pretencioznim racionalnim načelima idejne interpretacije".

I upravo zbog "(...) kontroverzija u odredjivanju vrijednosti Nazorove lirike, a još više zbog njene žive organske poetske privlačnosti, osjećala se potreba da se revidiraju i provjere već izrečeni sudovi". Već iz ovoga vidimo, da je autor u zeo sebi za zadaću, "iznova čitanje" Nazora otkrivajući ga u nutarnjoj strukturi njegove lirike. Našavši ga, osjetio je nje gov "lirski glas koji se kretao u rasponu od psalmističke celebralnosti mitoloških i biblijskih motiva, heroičke patetičnosti rodoljubne estrade, dionicijske raspjevanosti sunčanog stiha ditirampskih raspoloženja, romantičnog ljubavnog trubadurstva, lirizirane intime subjektivnosti, do duhovne meditativnosti i metafizičke mistične astralnosti". To je pjesnička slika Nazorova stvaralaštva.

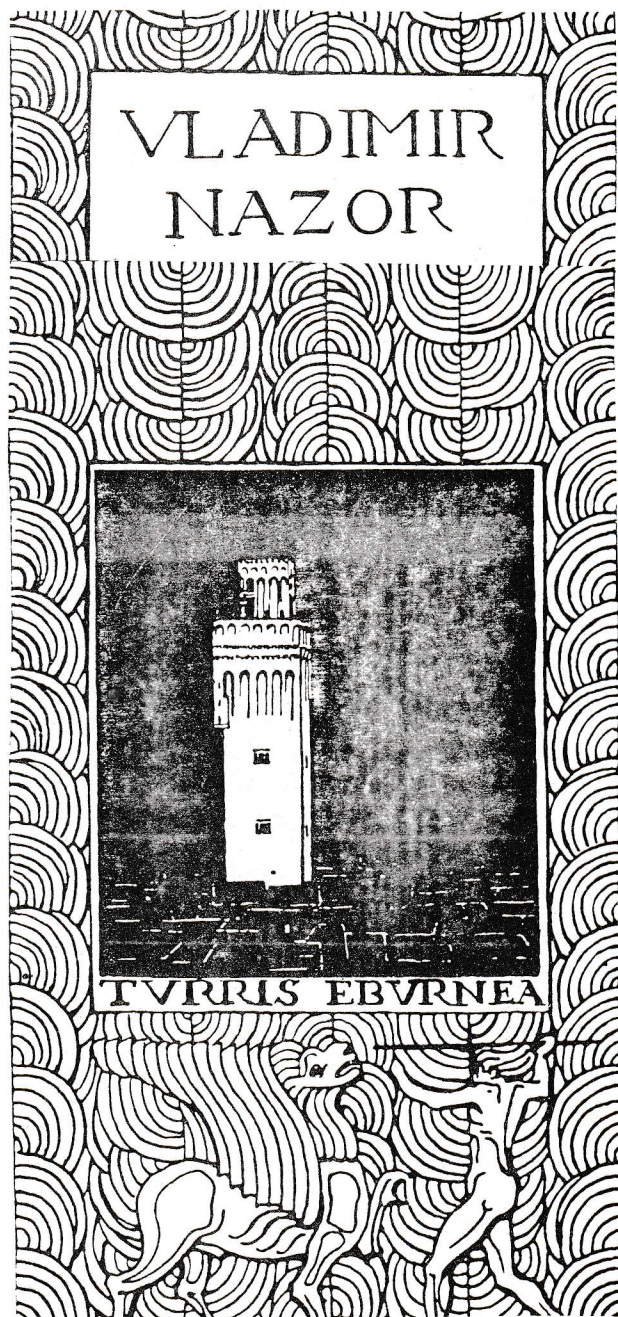
Kod pristupa unutarnoj strukturi Nazorova djela, autor se - što i naglašava - klonio formalističkog i analitičkog promatranja, dok se je više koncentrirao na intimo suočenje i razgovor s tekстом, pri čem su mu služila editio princeps - prva izdanja zbirki pjesama. Takova su izdanja najizvornija, jer predočuju postepeni rast pjesnikova stvaranja, prirodu doživljavanja, bujan razvoj tematike, motiva, misli i čuvstva, obilježja nadahnuća i sveukupni duševni obzor njegova lirskog pogleda na svijet.

Zanimljivo ako spomenemo, da je šime Vučetić u Nazorovu stvaralaštvu našao pet razvojnih faza (4), dok Mihanović u periodizaciji Nazorova književnog stvaralaštva otkriva šest razvojnih faza:

Prvu fazu tvore početnički lirski naponi od godine 1892. do zbirke pjesama "Slavenske legende" 1900.

Drugu fazu predstavlja razmicanje lirskog građiva u zbirkama Slavenske legende (1900) Živana (1902) i knjiga o kraljevima hrvatskih (1904). To je zapravo mitološko legendarna faza Nazorova stvaranja puna bujnih i snažnih zanosa, snage, mladosti, veselja, svježine, nabujalih strasti, ognjenih požuda, nemira, elementarnih manifestacija prirode, titanskog patosa, bujnost života, optimizma. Mašta mu je puna Homera, Vergilija, Ovidija, Tassa, Montija, a glava prenatrpena poetikom i retorikom. Jezik mu je još nesiguran, hrapav, a stih "naučena" štokavština.

Treća faza, od 1904. do 1915., mogli bismo je nazvati fazom metamorfoze. Javlja se

težnja za obnovom poganskog klasicizma i izrazom dionizijskih usijanja životne radosti (Lirika 1910.). U toj je fazi Nazor nošen elementarnim snagama fantazije i za nosa, obohuća ga faunsko raspoloženje. U to je doba bio svijestan lozinke "Radovati se stvarajući" (Gloire creando), kao i D'Annuzij. U svakom se stihu osjeća uživa nje u prirodi, u helenskoj vedrini poganskog pejzaža u kojem čujemo himničku raspjevanost Dioniza, boga pijanog sunčanog veselja. U toj je fazi živa imitacija biblijskog stiha, parafraza biblijske poezije. To je zapravo faza Nazorova najplodnijeg stvaranja u kojoj se on potvrdio velikim pjesnikom.

Četvrtu fazu, od 1915. do 1927., predstavlja lirika unutarjeg monologa. Bila bi

to faza rezignacije. Zatvarajući se o svo-
ju intimu kontemplaciju, Nazor tone sve
više u ontološko razmišljenje o prolaz -
nosti stvari.

Petu fazu 5), od 1927. do 1942., sačinja-
vaju više-manje. Nazorovi stvaralački na-
pori da održi svoju poetsku živahnost, na-
preza se da bude književno živ i po mo-
gućnosti suvremen. U tu se fazu uvukla de-
kadenca u odnosu na treću fazu.

Nazor se našao u centru "novog zagrebač -
kog književnog modernizma", te pokušava
okrenuti svoju brazdu u socijalne proble-
me. (Pjesma o bratu Gavanu i o seki Siro-
aštini 1930 - 1931). Bio je to, kako ot-
kriva Mihanović, prazni zanos govora i ri-
ječi bez unutarnjeg plamena, bez topline
i aktivnosti.

Šesta i ujedno poslednja faza Nazorova
djelovanja ima ishodište u 1942. do smr-
ti 1949.6) Prema Mihanoviću to je faza re-
vitalizacije Nazorove pjesničke riječi. On,
dotadašnji poklonik u svetištima heroja i
polubogova, silazi među ljude i u stvar-
ni svijet zbivanja. Njegova se mašta spu-
šta u stvarnost, a njegove ideje postaju i
njegove akcije. Kad bismo na osnovu perio-
dizacije - a ona je nužna za objektivno
razmatranje Nazorova stvaranja - htjeli
zaokružiti sliku o njem, onda ga prije
svega promatramo kao "poganina, nacionali-
stu, mistika, mislilaca i revolucionara",
jer takav se zapravo nudi kroz svoja pjes-
nička ostvarenja.

Pored svega toga, Nazor je neprekidno "na-
stojao biti suvremen, unoseći u svoja dje-
la ideje koje su dominirale stanovitim
razdobljem Težio je da u svagdanjim
zbivanjima otkrije izvore snage i općoj
spoznaji svijeta nametne nove vrijedno -
sti". Da je tome zaista tako, potvrđuje
daljnjih 16 poglavlja Mihanovićeve knji-
ge koja obnavlja stvaralački proces i
čitatelju pomaže da udje što dublje u sa-
mu bit umjetničkog djela i otkrije Na-
zora u svim njegovim mijenama.

I na kraju riječ dvije o Mihanovićevu ra-
du na knjizi. Svaki tko se udubi u čita-
nje studije, vidjet će da je pored znan-
stvenog aparata pristupačna svakom. A to
potvrđuje, da je autoru knjige bilo jas-
no, da će ta monografija o Nazorovu um-
jetničkom stvaralaštvu biti vrijedna tek
onda, ako u nju ugradi trag duše, krvi i
uma. Stoga se pri obradi materijala nije
obazirao sad na ovakvu, sad opet onakvu me-
todologiju, jer je i sam osjetio da "gra-
divo sabrano i sredjeno prema nekoj suvre-
menoj ili zastarjeloj metodologiji, ostaje
dotle mrtvim dok mu stvaralac, unoseći unj
vlastitu unutrašnjost ne poda samostalan
život, nezavisan od povoda koji ga je izaz-
vao".7)

I baš po tome Mihanovićeva knjiga - mono-
grafija o Nazoru, opravdava svoju pojavu
pred našim očima i daje nam povod za no-
vo vrednovanje Vladimira Nazora, sa svim
registrima njegovih stvaralačkih orgulja.

Alojz Jembrih

NAPOMENE

- 1) Vladimir Nazor je rođen 30. maja 1876 u Postirama na otoku Braču.
- 2) dr Nedjeljko Mihanović djeluje kao znanstveni radnik u institutu književnosti i teatrologiju pri JAZU u Zagrabu. U prostorijama HAK-a u Beču, održao je 16.12.1976 vrijedno predavanje o Nazoru povodom 100. obljetnice njegova rođenja.
- 3) vidi "Croatica", prinosi proučavanju hrvatske književnosti, svez.3, Zagreb 1972, str.24-26
- 4) vidi Vladimir Nazor I, u: Pet stoljeća hrvatske književnosti, knj.77, Zagreb 1965 str.24-26
- 5) isto.
- 6) Nator je umro 19.juna 1949. u Zagrebu gdje je i pokopan na Mirogoju.
- 7) A.Barac, Problemi književnosti, Beograd 1964, str.89

ARENA

Greta MIKULA

BEČKA KULTURNA REVOLUCIJA - POVIDAJKA IZ 101 NOĆI

U zgrada bivše klaonice za inozemstvo St. Marx, u 3. Bečkom kotaru, se je održao prošlo ljeto, pod nazivom ARENA jedan dio poznatoga Bečkoga kulturnoga festivala tzv. "Wiener Festwochen". Predstave ARENE su se razlikovale od ostalih i po tom ča nisu imale nikakvih ambicijov da prenosu publiku u prošla slavna Bečka vrimena, ča je, kao izgleda, postao cilj velikih kazališnih kućov u Beču ke stoju ogromne investicije a efekat je čuda puti samo kič. Komadi ARENE, u ke nij uloženo mnogo finansijskih sredstvom, su imali pretežno kritičan i progresivan karakter i privlačili su velik broj posjetiocev, kim nij u prvom redu stalo do bijega iz sivog svakodnevnog života u atmosferu samitnih stolcev, modnih paradov, čase šampanjca u pauzi i sličnih običajev "high snobiety-a".

U medjvremenu je postala ARENA, zahvaljući dogodjajem u prošlom ljetu, pojmom ne samo za one ki sa zanimanjem pratu Bečku kulturnu scenu i nje razvitak, nego i za one ki s nepovjerenjem i strahom gledaju na sve novo i napredno, ča u bilo kakovom smislu predstavlja prekid s tradicijom. 27. juna 1976. lj. se je održala zadnja predstava u okviru "Wiener Festwochen", a bila

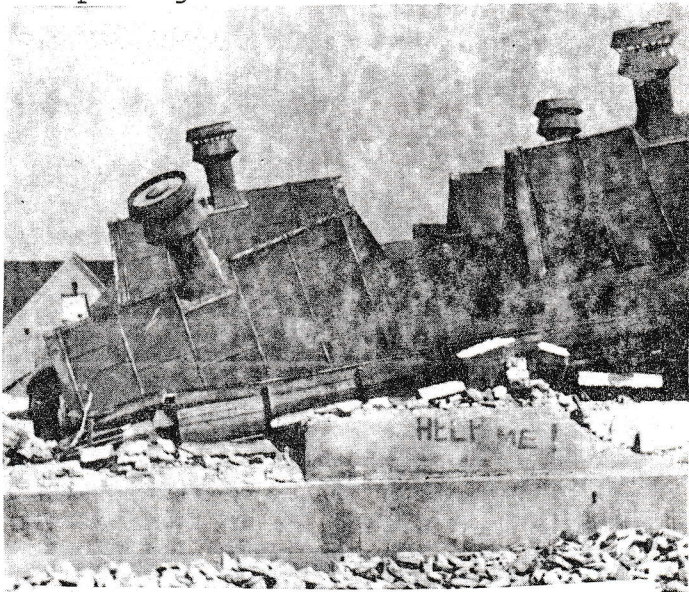

Selski karakter gradnje implicirao je posjetiocem zdrav selski duh i oduzeo im je "strah preko praga" (Schwellenangst)

je najavljena i velika završna fešta, ka je medjutim imala i druge cilje. Naime, dočulo se da će skoro bit srušena bivša klaonica St. Marx, da bi jedan poznati koncern na istom mjestu izgradio tekstilno poduzeće.

Kod jedne grupe mladih, naprednih i angažiranih ljudi, svijesnih da Beču jur davno nedostaje kulturno-komunikativni centar za mladinu, a stimuliranih velikim brojem posjetiocev, ne samo nekih elitarnih nego

svih slojev društva, pa i onih kim neka mjesta kanu odreć svaku sklonost umjetnosti, se je rodila ideja da je potriбно nešto učiniti, kako se nebi odmah opet srušilo ovo značajno dostignuće. Dilile su se letke s kimi se apeliralo na posjetioce da se zalažu za opstanak ARENE, i to ne samo za vrime "Wiener Festwochen", nego kroz cijelo ljeto, na ta način da okupiraju ARENU i tako dokažu kompetentnim mjestam za kulturu da nij kriva mladina ako se ocjenjuje akulturnam, nego da to odvisi u prvom redu od toga ča joj se pruži i na ki način se stimulira za produktivnost na tom području.

Par misec prije: "unter Denkmalschutz"

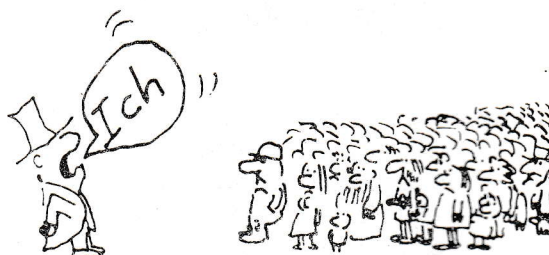
Na završnu feštu je došlo već od 2000 ljudi, iako se je vršila samo usmena propaganda, igrala je poznata grupa "Schmetterlinge" i dr., i diskutiralo se sa zainteresiranimi ljudi do jutra, ča bi se moglo učiniti za pozitivno riješenje ovoga plana.

Stvorio se komitet ki se sastajao od kulturnih radnikova, studentova, ali i mladih djelačeva, i drugi dan je poslata izjava za štampu sa slijedećimi zahtjevi:

- 1) Protiv rušenja klaonice St. Marx
- 2) Stvaranje stalnoga kulturno-komunikacionoga centra St. Marx na tom području
- 3) Vodjenje toga kulturnoga centra samoupravljanjem
- 4) Financijsko zasiguranje toga plana kroz općinu Beč i javna mjesta.

Zač se za ov plan izabrao upravo objekat St. Marx, je imalo već uzrokov. Konceptcija je odgovarala idealno potriboćam zamišljenoga centra, zgrade, još dobro održane

Wer braucht das
Textilzentrum?

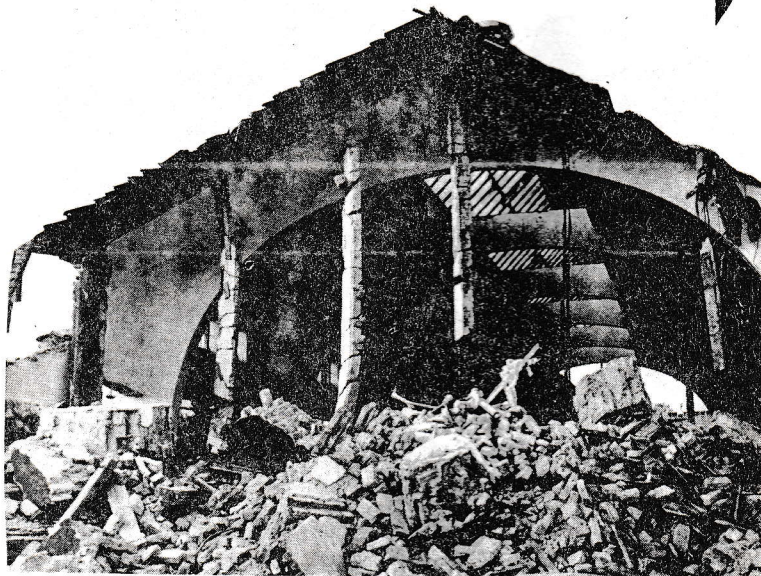

Wer braucht die
ARENA?

jednostavno bi bile za adaptirati, objekat se nalazi udaljeno od naseljenoga prostora tako da nikoga nebi pačila eventualna larma, hale različitih veličin bi omogućavale održavljanje svih mogućih priredbova, koncertova, recitacijova, izložbova, radnih sastanaka i dr.

Slijedeći dani su se odvijali u znaku unutrašnje-organizatorskih poslova i pripremov, na zgradu se stavila tabla s ričom "Besetzt", a iz večera u večer se je mogao registrirati veći broj posjetiočeva, ki su s tim potezom pokazali svoju nezadovoljnost s kulturnov situacijom u Beču

Velika hala: dobra akustika, optimalno za muzične priredbe...

i tako izrazili svoju solidarnost s ovim planom, a ulogu je sigurno igrao i program, u kom su svaki večer sudjelovali i renomirani umjetnici iz cijele Austrije, a kasnije i iz inozemstva (bezplatno!), ča je isto tako predstavljalo značanju podršku pred nadležni mjesti i pred austrijskom javnošćom.

Masovni mediji, uvijek žajni za senzacijama, su počeli sa zanimanjem pratiti i obavještavati o ovoj, za komotno Bečko stanovništvo, neobičnoj akciji, ča je iz početka došlo cijelom pokretu u korist, jer je tako dobio širji publicitet.

"Inlandsschlachthof": ...nije isključeno da se i u ovom slučaju radi samo o taktiki odugovlačenja i zaboravi...

Međjutim, kad se uspostavilo, da projekt ARENA nij samo prolazna igra neke male grupice ljudi, nego da dobija podršku širokih masov studentske i djelačke mladine i uglednih ličnosti iz cijele Austrije, kad se okupanti nisu dali utištiti kod razgovorov s zamjenikom gradonačelnika i na drugi kompetentni mjesti kroz neka maglovita obećanja i alternativne prijedloge, nego i dalje čvrsto i uporno ostali kod svojih zahtjevov, se je raspolzenje i stav austrijske navodno slobodne štampe prema njim naglo minjao. Počele su se izmišljati zarazne bolesti, trgovina s drogami, nasilje u kratkom kaotični odnosi ki vladaju u ARENI da bi se na ta način spriječilo eventualno širenje te metode i mogući uspjeh samoupravljanja i na druga područja, ča bi značilo ugrožavanje postojećega austrijskoga društvenoga uredjenja.

To je bio pre velik riziko! Kulturni ustanak je ugušen po 101 danu. Interesi za profitom su nadvladali interese za kulturom. Bageri i pauki su bili jači gitarov.

ARENA je srušena - ali ideje živu dalje. Još se dalje peljaju razgovori u vezi kulturnoga centra na drugom mjestu ito u "Inlandsschlachthofu". S Društvom "Forum Wien-ARENA" i kompetentnih ljudi za kulturu, ali nije isključeno da se i u ovom slučaju radi samo o taktiki odugovlačenja i zaboravi.

OBUČENA U BOJU PREDVEČERJA

A. Jembrih

U iščekivanju
ušla si
obučena u boju
predvečerja
darovanu ruku i
poljubac
utisnut pri odlasku
zadržao sam
sa željom da se
opet vratiš
obučena u boju
predvečerja i
svoju ljubkost predanja.

g^an
k^j
a

izdaju se nedjeljno a izdavaju se stalno
pitanje: koje su to novine?

(Ako već znate odgovor, zabilježite 25 bodova!
Svako pomoćno upućivanje iz slijedećih redi Vas stoji 1 bod!)

prva stran: K. je naše SVE!

(i ti ga moraš ljubiti!
moto: make love, not war!)

druga stran: K. otvara.

: a ča? vrata?
:: no da! vrata! ta si oš i
svojemu hajzlju neće sam
vrata otpriti.
ne! ciestu!
: ali tu šon svojemu hajzlju?!

treća stran: K. je rekao.

(Da! ON!)

četvrta stran: K. opet.

(Uaaaaah. Meni se ur ziše.)

peti kotač, pardon, peta stran:
K-onferenz.....

(Oho! Naša jezična elita!)

šesta stran: K-roatischer Kulturverein,
K-roatischer Akademikerklub und
K-ommunisten (wie schändlich! nap.red.)
i n e i n e r L i n i e ! mit der K-irche!

ali: zač ju ne opomenu?
(prispodoba prvoj strani:
i ti je moraš mrziti!
moto: make war, not love!
ili: andere Seiten,
andere Sitten...)

sve skupa: lauter K-s

govori: kas

BF (su samo inicijali imena
pisca, a ništa drugoga!
Svako loše upotribljavanje,
kako bi to bilo na primjer
riješenje ganjke, nije fair,
i Vas stoji sve bodove!)

„THE BREW”

izdali su prvu ploču

Prije nekoliko dana izašla je prva ploča od naše poznate hrvatske pop-grupe "The Brew". Prilikom ovoga događaja bilo bi dobro pokazati, kako se je ova grupa uopće osnovala, razvijala i koji su nje cilji.

Sastav "The Brew" osnovan je prije 8 godina, a glavni inicijatori bili su Rudi Berlaković (učitelj u glavnoj školi Veliki Borištof) i pokojni Joško Linzer, koga je smrt već 1975. godine skinula iz naše sredine. Treći član sastava bio je Poli Berlaković, ki ga je 1975. godine opet ostavio, a četvrti Joško Vlašić. Ljubav k muzici zbudila se kod članov sastava pri sviranju tamburice kod sadašnje grupe "Slavuj" (vodja Mirko Berlaković). I samo to veselje na muzici bilo je "krivo", da su oni počeli vježbati i na gitara i na bubnjevi. Konkurencija na području pop -muzike bila je velika, a isto tako i neiskusnost mlade grupe. Muzikalni program nije odgovarao, a mnogo puta je bila i realizacija toga programa čemerna i samo glasna. Po mišljenju članov grupe imaju se čiji zahvaliti samo srićnomu slučaju, da i danas još sviraju: dostali su u ruke ploču hrvatskoga sastava iz Jugoslavije "Pro Arte". Njevo muziciranje dobilo je za nje dublju smisla - jačit i na hrvatskom jeziku i ovim putem dat mladini mogućnost poslušat hrvatsku modernu muziku.

U tom vremenu pristupio je organist Ignac Karall sastavu. Do današnjega dana svirali su oni skoro u svim hrvatskim selima

Gradišća, i dosta puta i u njemačkim. Tokom vremena preobrazil se sastav i danas izgleda ovako:

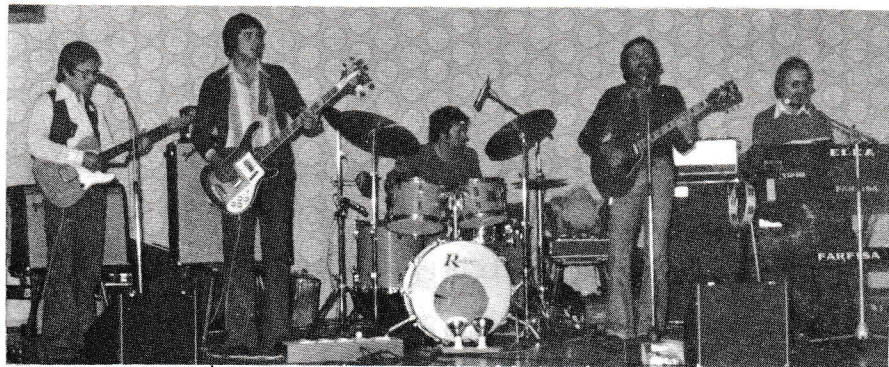
Rudi Berlaković - šef i solo-gitarist
 Ignac Karall - organist
 Hansi Palatin - bubnjevi
 Berti Šolić - bas-gitara
 Joško Vlašić - ritam-gitara

Prošle godine je došlo do pitanja, kako dalje? Na rentu čekati nisu hteli, i tako se je rodila ideja, da bi izdali ploču. S pomoćom prijateljev i društav ugodalo im se je realizirati ideju, i ploča s pjesmami "Rozmarija raste" i "Ja sam va stiski" izašla je u januaru ove godine.

Zač narodnu jačku "Rozmarija raste"? Kad grupa si drži za zadaću i vidi mogućnost, ovim putem narodne pjesme raširiti med Gradišćanskimi Hrvatima i obdržati dalje. "Ja sam va stiski" je prvi korak samostalnom djelu.

Početak su ada načinjili, ali da pri ovom ne ostane, postavili su si jur i drugi cilj: producirati LP-ploču. Da im se o to i ugođa, je s jedne strani i financijski problem. Ovde im moredu čitatelji NG-a, tim putem pomoći, da bacidu narudžbenicu (Bestellschein), koja se nalazi u ovom "Novom Glasu" u poštanski sandučić (Briefkasten) i tako na lagak i ugodan način dostanu prvu ploču Brew-ov u stan.

Oni se ufaju, da će biti njevo djelovanje jedan vridan prinos k hrvatskomu pokretu u Gradišću. ●

Iz live na desnu:
 Rudi Berlaković, Berti Šolić,
 Hansi Palatin, Joško Vlašić i
 Ignac Karall

OGANJ - utopija

Franjo GROZAJ

...i zaspao sam. Miran sam - u početku. U snu pujevi se sjena pred mnom. Prepoznajem tu sjenu. Ja je volim... Ja je ljubim... to je moja ljubav. Lice je njezino mračno, oblak se crni nadvio... znam da sam joj drag...

"Veliš, da me ljubiš" - "Kako možeš postaviti samo ovo pitanje? Znaš, ti znaš, da te... ljubim - i..." - prekida me.

"Veliš, da me ljubiš"... lice joj pokri crni oblak. "I ako me ljubiš - onda moraš svoju ljubav zasnjeđočiti (stanka) - smrću moje neprijateljice..."

"Ne mogu... ne..." prošaptah.

"Ti možeš, ti nećeš... Ako nećeš..." (stanka. Premišljava) "...onda će ona ubiti tebe..."

Moja ljubljena postaje sve manja, sve udaljenija.

"Da, ljubavi moja", prošaptah kao da odgovaram na njezine posljednje riječi, koje nisu bile nikakovo pitanje, "...ja ne mogu..."

Približava mi se. Suze joj cure niz lice

"Ti me ne ljubiš".

Suze teku i dalje. Stvara se lokva puna vode. Lokva postaje sve veća i veća... sve dublja... "Ja te mrzim".

Od lokve nastaje zdenac, bez dna.

Na drugoj strani zdenca stoji ona, njezina neprijateljica. Približavaju mi se obadvije. Moje tijelo obliveno je znojem muke. Obkoračava me moja ljubav, stavlja nogu na moju glavu. Pruža ruku mojoj neprijateljici i ponosno izbjegava moj pogled.

Ona - njezina neprijateljica - stoji, podiže kuku i stavlja mi je na vrat. Ležim na leđima. Osjećam, kako se motka zabija u moj vrat i na drugoj strani ljubi zelenu travu. Nestaje moje ljubavi.

Tada se pojavi sjena, posve blizu mene. Ona je prislušivala cijeli razgovor s mojom ljubljenom.

Žena uz pomoć sjene uspravlja me na noge. Moje srce još kuca....kuca... Smješeci se spustaju me u zdenac. Bezpomoćan sam... Znam, bilo bi naravno, da se utopim, da se napijem vode... da voda prodre u mene... da se raširim... Osjećam, da postajem sve manji... postajem malen kao... kao... najmanja lutka i - kao komad papira... A moje srce kuca...

I opet se podiže željezna kuka. Žena i sjena izvlače iz zdenca papir - mene. Ne boli me ništa. A srce moje kuca.

Nestaje sjene

Žena sjeda na zelenu travu. Uzima papir-kartu-mene... vadi nešto iz njedara. Željezna kuka razdere kartu-papir.

Žena uzima olovku i piše adresu - moje ljubavi. I riječi:

"Tvoja želja - tvoja ljubav!" - stavlja me u torbicu i odlazi od mjesta mojih muka. Zatim me predaje na pošti i poštarica lijepi marku upravno na moje srce. Tap! - nemilosrdno po mojem srcu. A moje srce i dalje kuca...

Putujem... nošenje... pismonoša... i napokon sam u rukama moje ljubavi... Reče, da me mrzi... Ja ne mrzim nikoga...

Gleda papir-kartu-mene. Ne shvaća. Ne želi i ne može razumjeti, a u ovom papiru-karti kuca i dalje moje srce, - puno ljubavi. Uzima papir-kartu-mene s mojim srcem i stvara lutku od papira-karte s mojim srcem. Stavlja lutku na stolić! Veseo sam. "Ljubav se opet probudi u njenom srcu!" (mislím). Samo na novo rođena ljubav može oživjeti i moje tijelo" (čuo sam) Veseo sam i pomisli na moje ponovo rođjenje. Prolazi dani, tjedni...

Još uvijek sam papirnata lutka na stolu moje ljubavi.

Večer se spušta. Suton. Ljetno sunce poljubi krov kuće moje ljubavi i kroz staklo prozora pada na stol plašljivo i stidljivo. Jedna zraka pogodi i moje srce. I zastade. Kao da zaboravi napustiti sobu.

Mrak je već. Još uvijek osjećam toplinu trake što počiva na mojem srcu. Dolazi ona. Moja ljubav. Uzima me. I gleda. Ne vidi zraku sunca. Osjeća kucaje mojega srca u papiru, od kojega ona učini lutku. Moje srce kuca snažnim ritmom.

Uznemirena je. Lice joj prelito sjajem (od trake sunca?)
Samo za čas. Lice joj pokri opet mrak, mrak tamei zlokobnosti.
Ne shvaća.

"Ne!" govori ogorčeno.

"Sve je glupost. Sve je nesmisao. Ljubav je nesmisao... Nesmisao... najveći nesmisao... Bog... Bog!...

Zamahne rukom i ja se nalazim u ognju... Gorim... Srce moje i dalje kuca... Živim... u ognju... Ljubim... u ognju.

Ona pade - postaje mrtva. Ubi je mržnja... Sve je bez smisla - čemu živjeti. I ona umrije.

Gorim u plamenu, a moje srce kuca. Ne mogu razumjeti, kako ona nije shvatila, da postoji ljubav... kako je mogla vjerovati u nesmisao i umrijeti...

Gorim. To više nije oganj. To je ljubav, koja obnavlja i obnovi. Ljubav, koju ona ubi..
koju ona htjede ubiti, a ubi sebe samu...
Sam. U ognju. Moj oganj je moja ljubav. Vjerujem u Ljubav
Vjerujem u Smisao - Ljubav!

Plamen postaje sve veći. Papir izgara... i - čudo - opet postadoh čovjek. Ne osjećam
oganj... "Vjerujem" (saprće cijelo mi biće)

Ona je mrtva... bez ljubavi... Tišina.

Grli me plamen... Podižem se... To je plamen ljubavi. Ona živi i oživljava.

Vjerujem u Ljubav... Vjerujem u Smisao.

Oganj me obuhvaća cijeloga.

Živim u ognju...

I probudih se - obliven znojem sadašnjosti
znojem stvarnosti.

Copyright by Franjo Grozaj

**elektro
geräte
aktion der Bewag**

Damit Sie es leichter haben,
haben wir es uns schwerer
gemacht

Wir haben für Sie eine Kreditaktion ge-
schaffen, die Ihnen den Ankauf von mo-
dernen, arbeitserhöhenden Elektrogeräten
erleichtert. Mehrere Auskünfte erhalten
Sie bei allen Dienststellen der BEWAG
sowie bei allen hauptamtlichen
Kassieren der Bewag.

in memoriam dru V. ŽGANCU

Neumoljiva smrt ugrabila je opet iz naše sredine dragocijeni život najvećeg sakupljača hrvatskih narodnih pjesama i plesova, akademika Dra Vinka Žganca.

Destljećima je bio prisutan u hrvatskoj etnomuzikologiji (više od šesdeset godina) -sakupljačkim, znanstvenim i skladateljskim radom.

Rodjen je 22.siječnja 1890. godine u selu Vratišinec (nedaleko Čakovca) u Medjmurju, gdje je i pohađao osnovnu školu. Klasičnu gimnaziju, Teološki i Pravni fakultet s diplomom doktorata završava u Zagrebu 1921.godine. Za vrijeme svojeg studija posvećuje se nauci glazbene harmonije i kontrapunkta kod Franje Dugana u Zagrebu. Govoriti o čovjeku koji je bio i kojeg više nema vrijedi i zbog nas živih (koji ga susrećemo na stranicama zbirki pučkih popijevaka sakupljenih po Medjmurju i Gradišću i Madjarskoj): odlazeći 12.prosinca 1976.godine u Vratišinec gdje je tog popodneva i pokopan, dr Vinko Žganec ostavio je za sobom svijetli trag radom ispunjena života, veliko djelo, i kao svoj najtrajniji spomenik i ujedno drugima svijetli putokaz. Stoga zavrijedjuje da se o njemu s pijetetom progovori koja riječ in memoriam i na stranicama "Novoga Glasa" jer dr Vinko Žganec sakupljao je narodne pjesme u svim krajevima gdje god žive Hrvati, kako u Hrvatskoj i SFRJ, tako i izvan nje njih granica, točnije i u samom Gradišću. Svoj rad na sakupljanju narodnih pjesama (Jačke), dr Vinko Žganec započeo je dosta rano, tako da je već sa 20 godina (u vlastitoj nakladi) 1916.godine u Zagrebu objavio prvu zbirku "Hrvatske pučke popijevke iz Medjmurja". Ta je zbirka glazbenim krugovima i cijeloj hrvatskoj kulturnoj javnosti pružila novo otkriće. Svi su bili frapirani, jer su osjetili da je Medjmurje, po svojim melodijama gotovo jedan svijet za sebe, i to svijet kojega je Žganec prvi otkrio javnosti. Iznenadjenje je bilo tim veće, što je ta pjesma (medjmurška) "nametnula" svojim velikim bogatstvom, raznolikošću i originalnošću. Najvažnije što se u prvoj zbirci dra Žganca opazilo, bilo je, da "mnoge medjmurške melodije, po svome ritmu, sijećaju na ritmove slovačkih pjesama, a prema tome i maloruskih, koje su u mnogom pogledu srodne sa slovačkim. Zanimljivo je, da je u toj

prvoj knjizi bilo melodija potpuno slični s melodijama maloruskih i ukrajinskih pjesama, ne samo po ritmu nego i po melodijskoj liniji." (Franjo Dugan, Vinko Žganec i njegove zbirke. U "Nova Evropa", br. 3-4, 1922).

Godine 1920. izdao je Žganec i drugu zbirku "Hrvatskih pučkih popijevaka iz Medjmurja", dok 1924. i 1925. u nakladi zavoda JAZU u Zagrebu dr Žganec objavljuje još dvije knjige "Hrvatskih pučkih popijevaka iz Medjmurja".

Da bismo sagledali dalje bogatu djelatnost dra Žganca, dovoljno je ako samo spomenemo još neke zbirke:

Narodne popijevke Hrvatskog Zagorja, I svezak, JAZU, Zagreb 1950, Hrvatske narodne pjesme, kajkavske, MH., Zagreb 1950, Narodne popijevke Hrvatskog Zagorja, II. svezak, Zagreb 1952, Hrvatske narodne popijevke i plesovi, Zagreb 1951, Hrvatske narodne popijevke Koprivnice i okolice, JAZU, Zagreb 1962, Jačkar, Hrvatske narodne jačke iz Gradišća, MH. Čakovec 1964, Pučke popijevke Hrvata iz okolice Velike Kaniže u Madjarskoj, "Zrinski" Čakovec 1974.

Ljubav dra Vinka Žganca za pučku popijevku, bila je neizmjerena, a to vidimo - ako spomenemo - da je u toku 60 godina skupio oko 15 000 narodnih pjesama, od kojih je velik dio već objavljen, dok drugi čeka na izdavača. (Dok ovo pišemo, nije nam poznato, je li Dr Vinko Žganec uspio srediti zbirku oko 4000 hrvatskih pučkih pjesama iz Medjmurja do sad još ne objavljenih?)

Žganec veliki sakupljački, znanstveni (afirmirao se kao etnomuzikolog) i skladateljski rad, obuhvaća oko 200 bibliografskih jedinica što je značajan prilog hrvatskoj etnomuzikologiji. Njegovom smrću naš javni, znanstveni i etnomuzikološki život izgubio je svog dugogodišnjeg istaknutog predstavnika i neumornog radnika. Jedno obično naše ljudsko hvala dru Vinku Žgancu, na kraju, nije samo izraz dužnog pijeteta i zahvalnosti za sve ono što je pokojnik učinio: hvala za plodove njegove prisutnosti tu među nama - i jučer i danas - za sve čime je obogatio i odužio hrvatsku etnomuzikologiju i glazbu.

A. J e m b r i h

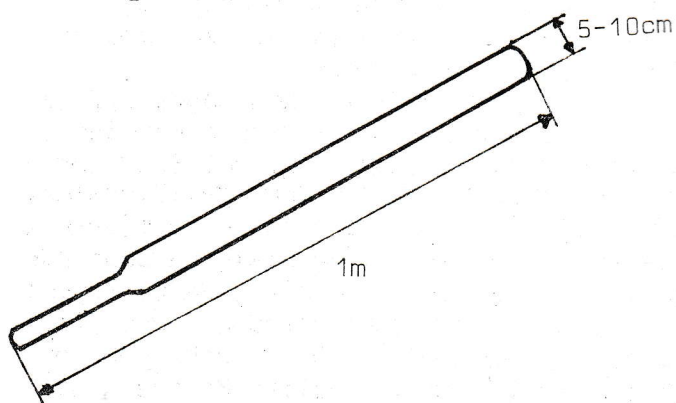
"KIFATOS"

E. HÖLD

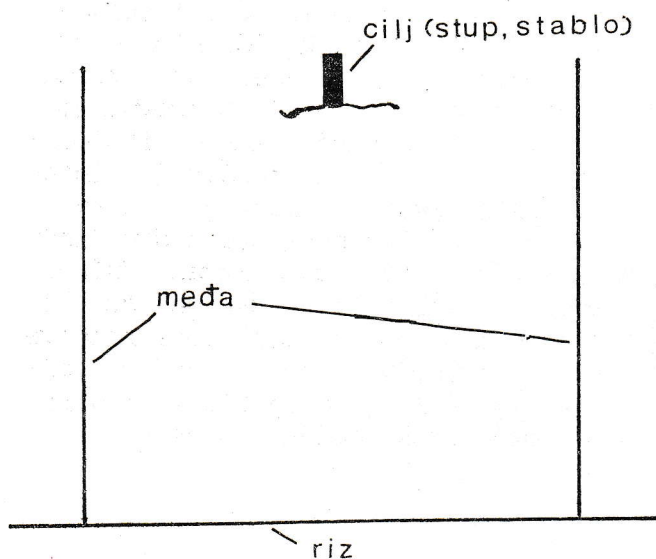
Na pitanje: "Ča ćemo se jigrat?" su Uzlopski stariji dičaki (14-19 lj.) pred pedesetimi ljeti mnogoputa još odgovarali: "Ćemo se k i f a t o š!" Zis ovim imenom (izvor i značenje nam je nepoznato) zvali su oni jednu vrlo interesantnu igru ditićev, ku moremo prisposodobiti američkim "baseball"-om ili bolje nimškomu "Schlagball"-u.

Upotribilo se je za igru:

jedna prakanica: bila je jedan metar dužička i pet do deset centimetarova debela;

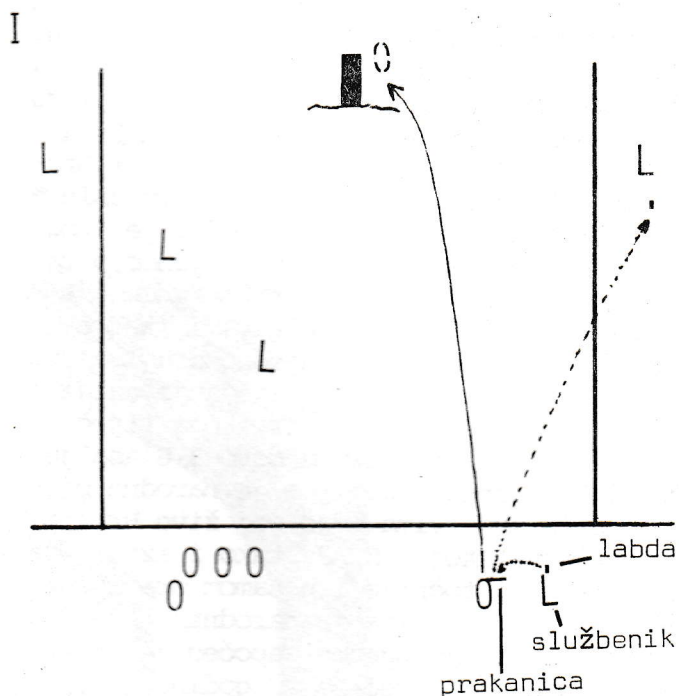
jedna labda: ona bila je od velikine jedne labde za tenis. Materijal iz koga je bila načinjena bio je vrlo različan. Neke su bile iz gumija a nutri imale su olov (Blei), ča je bilo opasno, ako je jednoga iz blizine pogodila. Druge su bile iz "Vollgumi"-ja; ako su se izgubile, načinili su si je iz krpov, ke su čvrsto s vrom umotali. Originalne labde se naimo već nisu mogle nabavit;

jedno polje: moralo je bit dosta veliko, široko i ravno, jer se je labda znala ritnuti do sto metarova, i igrači su morali čuda bižat. Načinila se je na jednom kraju jedna linija, ku su zvali riz.

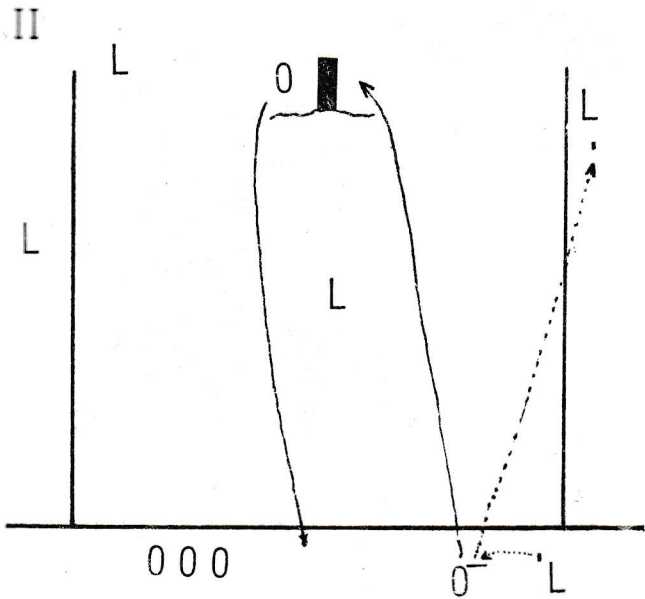
40-50 m od riza je moralo stat jedno stablo, ili gm. Ako ne, ko se je va zemlju zabio stup. Dvi linije na strani (to su mnogokrat bili samo lapti) markirale su "među" (granicu) za bižaće. Igralo se je najveć na protuliće, kađ još trava nij bila tako visoka.

A sada k igri: Dva peljači su si svaki izibrali oko 5 do 7 ljudi za svoju grupu. Jedni su bili b i ž a č i ili nutnji (u slici: O), drugi l o v a č i ili vajnski (u slici: L).

Bižaći i jedan od lovačev ("službenik") su se postavili za riz, a ostali drugi na polje. Zis "ti mi nu služit" je morao službenik od lovačev hitit labdu bižaću, ki je imao prakanicu va ruka. Ako je "praknuo", a nij "trefio" (pogodio), je smio tri pute ponoviti. Ako mu se je ugodalo, i labda je dosta daleko odletila, je bižać protkao k stupu, ter je stup pobadnuo. Onda ga već lovači nisu mogli "odstriljit", ar je bila zadaća lovačev, da jedan od njih zame labdu, i da ju hiti ili jednomu od svoji ljudi ili na toga, ki je bižao. On je smio do šest korakova s njom bižat. Ako nij trefio, je došao drugi od bižaćev na red, da "sprati" (prakne) labdu van. Ako mu se je ugodalo, bižao je i on k stupu, a ki je kađ stupa stao, bižao je isti čas

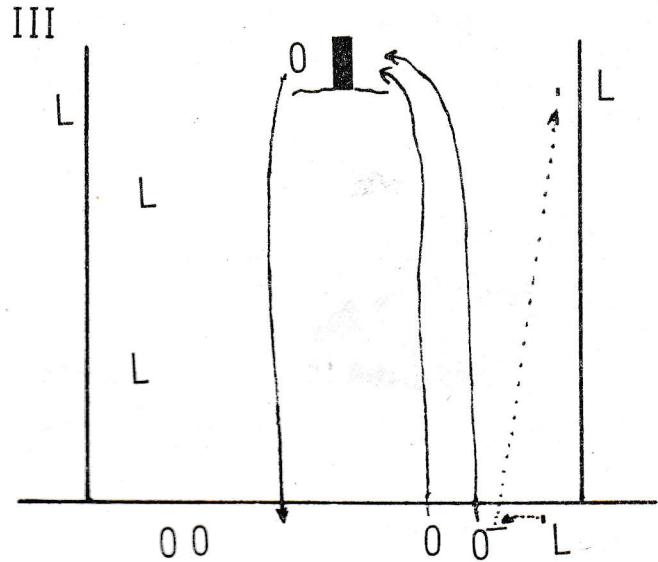
najžad k rizu (II). S otim je dobio pravo, da smi opet uđrit labđu. Ako se nijednomu

nije ugodalo, da biži k stupu i najžad, onda su oni "zaumrli", i izgubili igru, i grupe su se izminjile. Su lovači hitili labđu, i ona je spala za riz, ju je mogao njev službenik najžad hitit.

Postojala je isto i mogućnost, da on ki je pre kratko uđario labđu prakanicom, ne biži i da ostane za rizom. Ali ako je labđa letila uđareno od njegovoga kolega, morao je bižat isto k stupu (III). Tako je bilo u igri svenek do četiri dičaki, ki su bi-

žali. Ako se je jedan "odstriljio", bila je igra zgubljena, i grupe su se zminjile. Kod ove igre postojaju još neke specijalne "zapovidi" (regule), koje ali za razumivanje nisu već tako važne. Igra je upotribljavala jake, brze ljude, koji su zis prakanicom morali bit jako šikani, da je nastalo intresantno. Dičaki su se naučili ur kao mala dica na prakanicu va igri "pincgarat", od koje hoću drugi put pisat.

Ako ima neki od štiteljev dodatke predstavljenoj igri "kifatoš", neka piše redakciji. Zanimaju nas neke varijante, druga imena (na primjer: "na rižanje"), itd.

NEZNAM

E. Höld

Godina pada
u oči;
još jednoč
hoću
da bižim i
skačem
u divljosti
moje mladine-
letećimi vlasi,
pune sramote
za puni žitak.-

Je ljubav
jednog hipca,
zničila želju?

Tiha muka
i mrazni strah,
stišće glasno
tucanje, nemirnog srca.

Oči toču godinu,
kucki laju,
-i teško otsapanje
zdiše u noći.-

BIL SAM NA

Robert MILANOVIĆ

miseci

Pred nekuliko dan sam zaključili da ću na misec odletit. Pita sam mojega tovaruša Valjtera eli će puojt snamon. Uon mi je odgovori: "Da!" Pita me je, s čin da ćemo odletit. Ja san mu odgovori: "Ti imaš čuda moći. Ja sam čier duosta novi peciklj, a ti ćeš preskrbit edan palapre. To ćemo poviezat skupa, a ti ćeš pak gazit!" Uon je zopet pita: "A ča ćeš ti?" Ja sam mu reka: "Mi ćemo si ublić kratkie plundre i ja ću se do miseca sunčat." Zaključili smo, da ćemo se zutra odviez. I tako smo se odviezili. Va dvajsetdvi minuta smo bili zgora. Dolučili smo da ćemo se skupa muru sunčat. Ja sam pii kolju a Valjter je ii kobasi-ce.

Potuon smo iskali misečne kamene. Našli smo i par. Veselili smo se jako.

Naednoč je popalo curit. Valili smo Buogu, da smo imali palapre. I naednoč smo zagliedali neku stvar. Mrazno nas je pogliedala. Valjter je zie pukšu i je ustriljil stvar. To j' bi elefant.

Naednoč smo došli na edno škuro miesto. Valjter je reka, da je to škura stran miseca. Buojali smo se jako, sad san ja reka, da ćemo puojt domuon. Uov put nismo pravali gazit, kad je išlo z briga duoli. Skoro smo uz zemlju duoli spali!

Va našem seli su nas ur bundeskonclr pak bundesprezident čekali. Oni su nam bienčali aš smo bili prvi človiki na miseci.

Zbog toga, ča smo kamienje našli, smo nastali milijoneri. Ali mi smo dolučili da već niećemo puojt na misec, kad je tuliko curilo.

grupe se predstavljaju

> THE TREND < IZ ČAJTE

Počelo se je 75. ljeta u krčmi Otto Varge.

U Čajti postojala je naime potriboća za jednom muzičkom grupom, a mislilo se je najprije da se osnova jedna lokalna grupa; jedna pop- ili beat-grupa, ka u prvom redu igra u selu na selski priredba. Krčmar Varga stavio je elektroničnu napravu na raspolaganje. Predgrupa od "The Trend" je mogla početi vježbati, tako da su se mogli u dec. 75. posegurati poći u javnost. Prvi nastup je ada bio na Božićnom svečevanju športskog društva u Čajti. Od uspjeha motivirani tražili su već slobode i odlučili se da će u širem okviru dalje svirati. Zbog toga su najprije kupili na raspolaganje danu elektroničnu napravu.

Zapravo prvi nastup od "The Trend" je bio na tamburaškom balu u februaru 1976. g., potom su igrali nekoliko puta i u daljnjoj okolini s dost velikim uspjehom.

Ki su "trendi"?

Sastav izgleda danas ovako:

Josef Balaskovits (26) je u ostalom času poduzetnik. On pjeva i igra gitaru.

Hubert Varga (25) je učitelj na osnovnoj školi. Igra bas-gitaru i pjeva.

Langer Arnold (22) je student, igra sologitaru i pjeva isto.

Josef Hodits (17) je sridnjoškolic, igra na bubnjevi i pjeva.

Kao zadnji član pristupio je sastavu Theodor Simonsits, električar. On igra orgulje i ručnu hamoniku.

Langer Arnold

Josef Balaskovits

Theodor Simonsits

Hubert Varga

Josef Hodits

Poslije nastupov u južnom Gradišću počeli su rasširovat krug sel kade bi mogli igrati. Tako su došli na primjer i u Filež, kade su se prvi put predstavili publiku u sridnjem Gradišću na fileškom kiritofu. Uspjeh koga su imali im je doprimio 3 daljnje nastupe u Filežu i angažmane u čuda drugi sel sridnjega Gradišća.

Muzični repertoar od "The Trend" je šarolik i ide od lake zabavne muzike ča do rock-a, a program nastupov odvisi i od željov publike. U hrvatski seli dominiraju hrvatske i engleske jačke a u nimški seli sviraju manje hrvatski.

Odnos prema skoro etabliranoj grupi "The Brew" ne gledaju oni kao konkurenciju nego kao nadopunu. Ito iz različitih uzroka: prvič geografski - "trendi" u južnom a "brui" u sridnjem Gradišću; drugič doprimi druga grupa promjene ča koristi sigurno obadvim grupam a tretič imaju različan repertoar. To je očividno nadopuna.

Kamo ide trend od "trendov"?

U bližnoj budućnosti namjeravaju igrati i opet igrati. Izvan toga misliđu na nastupe i nadopunjenje elektronične i muzičke naprave (Anlage).

SPORT

Pitali smo se u podrumu HAK-a, dali bi bilo moguće organizirati i na sportskom sektoru neke priredbe. Došla nam je ideja da organiziramo nogometni kup hrvatskih sel. Ovo sve je bilo krajem 75. lj.

11. januara 76 sastali se u Velikom Borištofu funkcionari nogometnih društava, tako da razdiskutiraju sve probleme oko pukanja vožnje, financiranja, regula itd.

Na ovom prvom Hrvatskom kupu sudjelovale su momčade iz Dolnje Pulje, Čajte, Fileža, Frakanave, Gerištova, Mjenova, Nove Gore Pinkovca, Trajštova i Uzlopa.

22. juna 76. lj. - Dan hrvatske mladine 76 u Uzlopu. Kao jedna točka ovog programa se odigrala finalna utakmica Hrvatskoga kupa. Treće mjesto osvojili su Filešci i Mjenovci, a za prvo borili su je Novogorci prema Uzlopci. Do 85. minute je bila igra neriješena, dok nije strijio Hergović zlatni i sveodlučujući gol.

Kao nagradu su dobili nogometaši Uzlopa 8 dnevni boravak u Zagrebu, koga je organizirao Hrvatski akademski klub.

Pratnom tamburov putovali su pobjednici 1. Hrvatskog kupa pjevajući u Zagreb. Smješteni u sportskom centru "Pionirski Grad", trenirali su je Uzlopci pod režijom gosp Kuzmića i svog trenera Pajrića prije i poslije podneva. Slobodno vrijeme koristili su igrači ili kartanjem, ili razgledanjem Za-

greba, ili spalom ili igranjem malina, a to ponekad do jutra.

Četvrtak, 10. februar 77, pomoćno igralište N.K. Dinama. Prilično velik broj gledaocев novine pišu da je ih bilo oko 250, istotakao i veliki broj novinara i televizija jako su znatiželjni na igru Uzlopcев prema Dinamo-Zagrebu. Težak teren je malo u korist domaćih, koju su tehničko zreliji, ali naši to kompenziraju kroz moćno igranje. Po vrlo dobroj igri, Uzlopci izgube malo i nesrećno s 4 : 3 jako knap.

Ugodan boravak u Zagrebu je veoma brzo prošao. Ostala su samo spominanja, značke, za stavice od Dinama, neke slike - kao gore od prijama u Vjesniku - i pjesma, ka je pratila nogometaše u Gradišće i se sigurno puno puta sluša - Signora bella čao - Za grebe bijeli čao.

HRVATSKI KUP 77

prvo kolo

Novo Selo - Gradišće	1 : 2
Mjenovo - Trajštof	3 : 0
Uzlop - Gerištof	4 : 1
Dolnja Pulja - Sabara	4 : 2
Filež - Pinkovac	3 : 1
Čajta - Nova Gora	1 : 1

drugo kolo

Novo Selo - Mjenovo
Uzlop - Gradišće
Filež - Dolnja Pulja
Nova Gora - Čajta

POROTON

cigla

Pr
ije
st
otina
godina..

- * p o r o t o n je pečena cigla s dodatkom stiropora
- * p o r o t o n pomože štediti energiju i novac
- * p o r o t o n garantira do 40% već topline

ZIEGELWERKE

karall

CIGLARE

WALBERSDORF

HAUPTSTRASSE 23

Tel.: (02626) 2234

NECKENMARKT

LANGE ZEILE 119

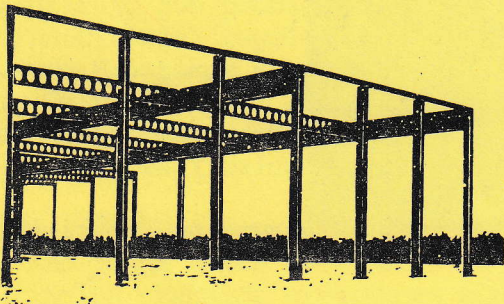
Tel.: (02610) 277

stahlhochbau

Hallen, Stahlskelette für Industrieanlagen

»alu • konstruktionen «

schlüsselfertige
ausführungen

- Alle Kombinationen der Stützweiten möglich
- Flexible Raumgestaltung
- Hallenschiffe allseitig verlängerbar (auch zu einem späteren Zeitpunkt!)

ernst kulovits stahlbau

7302 NIKITSCH KROAT. MINIHOFF 19 02614/25501

Cij. gosp. dr.
BENČIĆ Nikola
Sylvesterstr. 31b
7000 Eisenstadt

p.b.b. Erscheinungsort Wien
Verlagspostamt 1040